Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 10 זייטען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 118 | Łódź, Niedziela 24 maja 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאָג ח׳ סיון תרצ״א | № 118

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

12 ציוניסטישער וואַהל-קאָמיטעט. 12

היינט, זונטאָג, דעם 24-טען מאַי קומען פאָר פאָלגענדע גרויסע

וואַהל-מיטינגען:

12 מיטאָג אין לאָקאַל פון פישער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 18
5 נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון פליישער-פעראיין, זגערזשער 84
8.30 אָוועגד אין זאַל „אייראָפעיסקי", זגערזשער 17
8.30 אָוועגד אין לאָקאַל פון „גמילת-חסדים" („סיני"), גלובנאַ 62
9 אָוועגד אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, שרודמיעסקאַ 29 (צעז. 4)

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט, לאַווניק א. יאָעל, מ ח. רומקאָווסקי, משה לימאַן, ש. ז. ראַבינאָוויטש, צ. רינגאַרט, אינזש. י. זשעלינסקי א. א.

שטימט אויך אַגיטירט פאַר דער ליסטע 12

24 פעראייניג. רעליג. וואַהל-קאָמיטעט „פּועלי אגודת ישראל" לאָדז 24

היינט, זונטאָג, דעם 24 מאַי, פּינקטליך 8 אָוועגד קומט פאָר אין ענגלישען זאַל, וואָלטשאַנסקאַ 5 אַ

גרויסער וואַהל-מיטינג פון „פּועלי אגודת ישראל"

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די ח״ח: ד. ה. זילבערשטיין, פּרנס י. צוּ-דערבוים, ראַטמ. י. בילויער, י. דייטש. רעד. נ. לאַנדענבערג, ד. באָמאַטץ, ז. נוסבוים א. אַ ד. איינגאַנג פריי! אַרבייטער געדענקט! „בונד" און „פּועלי-ציון" האָבען דעזערמירט. ווילסט זיך נישט פערלאָזן אויפ׳ן חסד פון הויזווירטען און פאַבריקאַנטען טאָ שטים פאַר דער איינציגער אַרב.-ליסטע 24

28 פעראייניגטער וואַהל-קאָמיטעט פון די ראַיאָנען באַלוט, ראַדאָגאָשטש, זובאַרדז 28

אַלע באַלוטער יודען, חסידים און בעל-הבתים, אָהן אונטערשיד פון פּאַרטיי שטימען דעם 27-טען מאַי

פאַר די איינציגע באַלוטער ליסטע נומער 28

אַלע באַלוטער אינטערעסען פון מיטעלשטאַנד און אָרימאַן וועלען נאָר קענען פערטיידיגען די קאַנדידאַטען פון דער באַלוטער ליסטע 28

אונזערע הויפּט-קאַנדידאַטען זענען:

28

1) שלמה פרידמאַן, פּרעזעס פון באַלוטער ת״ת, וויצע-פּרעזעס פון שוהל-בוי-קאָמיטעט אין באַלוט.
2) שמואל האַכמאַן, פערוו.-מיטגליד אין „משמרת החולים", „נושא המטה" און באַלוטער קצבים פעראיין
3) שאול ברייטבאַרדט, וו.-פּרעזעס אין דער ת״ת טעפּער-גאַס 17. פערוו.-מיטגליד אין „משמרת החולים"
4) יוסף יהושע קאַנסקי, פּרעזעס פון ת״ת אין ראַדאָגאָשטש.

רעליגיעז נאַציאָנאַלער בלאָק. 16

מאָנטאָג, דעם 25-טען מאַי, 8.30 אָוועגד קומט פאָר אין ענגלישען זאַל, וואָלטשאַנסקאַ 5 אַ גרויסער

וואַל-מיטינג 16

געווידמעט די קהלה-וואַלען אין לאָדז

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען די ה״ה: ראַטמאַן י. מ. ביאַלער, א. אסט, ל. בוים, מ. העלמאַן, וו. זילבערשטיין, מ. לאופּגאַס, ב. ניימאַן, י. עהרליך, א. פיליס, ב. מאַרעק און אַנדערע.

איינגאַנג לויט איינלאַדונגען.

אַלע יודישע האַנדווערקער אויך דער גאַנצער יודישער מיטעלשטאַנד 17

שטימען מיטוואָך, דעם 27. מאַי אויף דער ליסטע 17

אונזערע ערשטע קאַנדידאַטען זענען: פּרנס ראובן האָפמאַן, ראַטמאַן פיין, דאָזאָר קאַמינסקי, סטאַרשי צאַריצקי, קאַפּמאַן קויפמאַן, וואָווע דזשאַלאַשינסקי, מיכאל רוזשיס, מאיר פרינץ, ישראל לובלינסקי, שלום שוואַרצאָווסקי, משה פשיגורסקי, לייזער אַדערבערג, רפאל גראַבאָוויעצקי, לייב קראַסקאָוער, אַ. ראַבינאָוויטש, ישראל זעלמאַנאָוויטש, זלמן ווינגאַרטען.

קומט היינט אויף דעם וואַהל-מיטינג 8 אָוועגד אין אונזער לאָקאַל פּאָלודניאָוואַ 4.

אַלע קליינהענדלער 8

שטימען פאַר דער ליסטע 8 ראַטמאַן פ. כאַרי פּרעזעס פון צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 15, אהרן פאַרבער, פּרעזעס פון הילפס-פעראיין פאַר קליינהענדלער.

אין שפּיץ פון אונזער ליסטע שטעהען

פערזאַמלונגען וועלען פאָרקומען היינט זונטאָג אין פאָלגענדע ערטער: 12 בייטאָג, 4 נאָכמ. און 6 אין אָוועגד אין לאָקאַל פון צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 15. 6 אין אָוועגד אין זאַל „אייראָפּייסקי" זגערזשער 17.

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: ראַטמ. כאַרי, אדוו. צוקער, נאַפּאַרסטעק, האַמפּעל, פּרייס, מאָרדכאָ-יעוויטש, פּיאָטרקאָווסקי, שנורמאַן, לובאַכינסקי, צאַלע. שטימט און אַגיטירט פאַר דער ריין-קליינהענדל. ליסטע

פון גייער׳ס ראַיאָן! 8

היינט, זונטאָג, דעם 24 מאַי, 8 אָוו. קומט פאָר אין לאָקאַל פון קליינהענדלער-פעראיין פּיעטריקאָווער 294 אַ וואַהל-פערזאַמלונג. צווישען אַנדערע וועט אויך רעדען ח׳ א. אַבראַמאָוויטש, פּרעזעס פון טאָרג- און מאַרק-שטייער, פּרעזידיום-מיטגליד פון צענטר. קליינהענדל.-פעראיין

פאַר מאָגענליידענדע ראַבאַרבער-ווײַן

אין פּרימאַ קוואַליטעט צו בעקומען אין ווײַנהאַנדלונג פון

E. SZYKIER

PÓŁNOCNA 1, tel. 107-84

Dr. Z. RAKOWSKI

פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

כשר — כשר

בעקאַנטמאַכונג:

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז אין מיין היגיעניש כשר׳ן

רעסטאָראַן

קאַמיענאַ 5, הויף, 1 שטאָק ווערען אַרויסגעגעבען טעגליך פרישע, געשמאַקע

מיטאָגען

צו ביליגע פרייזען

סאָלידע בעדינונג, מיטאָגען ווערען אויפן וואונש אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים. די מיטאָגען ווערען אַרויסגעגעבען פון 12 פריה ביז 5 נאָכמיטאָג

מיט אַכטונג ס. בידערמאַן
קאַמיענאַ 5

27 בלאָק פון די פעראייניגטע רעליגיעזע יודען פון אַלטשטאָט, שוהל און ביהמ״ד אין באַלוטער קרייז און ראַדאָגאָשטש 27

אויף וועלכען עס שטעהען די חשובסטע בעלי-הבתים אין דער שפּיץ 1) ר׳ יעקב ווידאָווסקי, הויזבעזיצער און גבאי פון דער אַלטשטעטישער שוהל 2) ר׳ לייב וועטשטיין, הויזבעזיצער און גבאי פון ראַדאָשיצער שטיבעל, 3) ר׳ גבריאל רייכענבאַך, הויזבעזיצער און גבאי פון גראָדזיסקער שטיבעל, 4 ר׳ משה פרענקעל הויזבעזיצער, גבאי פון גראָדזיסקער שטיבעל אָרדענט אָן היינט, זונטאָג, 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון פישער פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 18 און מאָנטאָג, 7 אַ זייגער אָוועגד אין בערלינער זאַל זאַכאָדניאַ 26

2 גראַנדיעזע מיטינגען

מיט רעדעס טרעטען אַרויס די ה״ה מאיר שאליט, חיים פודלאָווסקי, מרדכי העבער, ברוך אַראָנאָוויטש, משה פרענקעל, אלי פּסח פּטאַשניק און אַנדערע.

קומט מאַסענווייז — 27 שטימט פאַר דער ליסטע 27 — קומט מאַסענווייז

סטעמפּלען

אַלער אַרט צו ביליגע פרייזען ווערען אויסגעפירט אין די דרוקעריי 17 פּאָלודניאָווא 17

דער יודישער פליישער-פעראיין פּעטריקאָווער 24 פאָדערט אויף איהרע מיטגלידער צו קומען היינט, זונטאָג 12 אַ זייגער בייטאָג צו דער לויה פון אונזער פער-שטאָרבענעם אַקטיווען מיטגליד און גרינדער פון דער חברה ביים פעראיין „אהבת רעים" נ״ע

יצחק אייזיק זיסמאַן

פון טרויער-הויז צעגעלניאַנאַ 23 (פריהער 59) כדי דעם פער-שטאָרבענעם אָפּצוגעבען דעם לעצטען כבוד

גלייכצייטיג דריקען מיר אויס דער פאַמיליע אונזער טיפסטען מיטגעפיהל מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

די פערוואַלטונג.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען, שבת קודש געשטאָרבען אין עלטער פון 72 יאָהר מיין טייערער מאַן, אונזער הייסגעליבטער און אונפערגעסליכער פאָטער, שוויגערפאָטער, גראָספאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ״ע יצחק אייזיק זיסמאַן
בן ר׳ וואָלף

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 24-טען מאַי 1931, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז צעגעלניאַנאַ 23 (פריהער 59) וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערנדע הינטערבליבענע

גרויסע שלאכט דייטשלאנד—פוילען

אויף דער זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט

גענף, 23 (ספ. טעל.) די פעלקער-ליגע האט די לעצטע 2 טעג בעשעפטיגט מיט פוילישע פראגען: די דאנציגער פראגע, אויבער-שלעזיען און די אוקראינישע אנקלאגען:

אין דער דאנציגער פראגע האט אפגעגעבן א בעריכט דער ענגלישער אויסערן-מיניסטער העגדערסאן, ער האט פארגעלעגט, אז דער הויך-קאמיסאר אין דאנציג זאל פון איצט אן בעקומען גרעסערע רעכט, דהיינו, ער זאל זיך קענען אריינמישען אין יעדען ענין, וואס קומט פאר אין דאנציג נישט נאר אין שטרייט-פראגען.

דאן האט הענדערסאן אויפמערקזאם געמאכט דעם דאנציגער סענאט, אז ער זאל נישט ספעציעל פערשארפען די בעציהונגען מיט פוילען און אפעלירט צו ביידע צדדים, אז זיי זאלען זעהן אויסצומיידען קאנפליקטען אין דער פריי-שטאט.

דער בעריכט פון הענדערסאנען איז אנגענומען געווארען.

— אין דער אויבערשלעזישער פראגע איז געקומען צו א שטארקער און שארפער דיסקוסיע צווישען דעם דייטשען אויסערן-מיניסטער קורציוס און דעם פוילישען פערטרעטער מיני. סאקאל (מינ. זאלעסקי האט זיך געפיהלט נישט געזונד).

דעם בעריכט וועגען דער דאזיגער פראגע האט אפגעגעבן דער יאפאנישער דעלעגאט. ער האט ערקלערט, אז די פוילישע רעגירונג האט צוגעשטעלט א בעריכט, אז די בעציהונגען אין אויבער-שלעזיען מיט די מינדערהייטען זענען שוין איצט נארמאלע און די שולדיגע אין די אונרוהען געגען די דייטשען אין אויבער-שלעזיען בעת די וואהלען זענען שוין בעשטראפט געווארען. דער בעריכטס-אפגעבער לעגט פאר אנצונעהמען דעם בעריכט.

געגען דעם טרעט שארף ארויס דער דייטשער אויסערן-מיניסטער קורציוס, ער זאגט, אז פוילען האט אריינגעטראגען דעם בעריכט אין די לעצטע טעג, אזוי, אז ער האט נאך נישט בעוויזען זיך צו בעקענען מיט איהם. ער לעגט דעריבער פאר אפצולעגען דעם ענין ביז דער סעפטעמבער-סעסיע.

דער מינ. סאקאל, זאגט, אז פוילען קען דעם רויף בשום אופן נישט איינגעהן און לעגט פאר אנצונעהמען דעם בעריכט באלד אויפ'ן ארט. דער פוילישער דעלעגאט ווערט אונטערשטיצט דורך די פארשטעהער פון פראנקרייך און יוגאסלאוויען.

הענדערסאן, וועלכער פיהרט דעם פארזיץ זאגט אבער, אז פוילען האט ווירקליך צו שפעט אפגעגעבן דעם בעריכט און ער האלט אויך, אז דער ענין מוז אפגעלעגט ווערען ביז סעפטעמבער.

דער דייטשער פארשלאג ווערט אנגענומען.

די אוקראינישע אנקלאגעס זענען אויך אפגעלעגט געווארען ביז סעפטעמבער.

די האלב-אפיציעלע טעלעגראפען - אגענטור „איסקרא" האט בעקומען א טעלעפאנישען אינטערוויאו מיט מינ. זאלעסקי, וועלכער געפינט זיך אין גענף. דער מיניסטער האט ערקלערט, אז ער איז צופרידען מיט דער איצטיגער סעסיע פון פעלקער ליגע-ראט.

גענף, 23 (ספ. טעל.) דער פוילישער אויסערן מיניסטער האט אפגעגעבן א פראטעסט-נאטע צום פעלקער-בונד צוליב דעם, וואס דער דייטשער מיניסטער קורציוס האט זיך אויסגעדריקט אין זיין רעדע אויף דער זיצונג פון ראט, אז פוילען פראוואצירט אין דאנציג צו קאנפליקטען.

קופאן № 14
פון גרויסען
פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין פרעמיען-קאנקורס איז גענוג
צו צושטעלען בלויז 30 קופאנען

קרן-קימת מוז צאהלען הכנסה-שטייער

ירושלים, 23 (י.ט.א. טעלעגראפיש)

דאס אפעלאציע-געריכט האט אפגעווארפען די אפעלאציע פון קרן קימת און בעשטעטיגט דעם אורטייל פון געוועהנליכען געריכט, אז קרן-קימת מוז צאהלען הכנסה-שטייער.

קרן-קימת וועט זיך נאך ווענדען צום העכסטען געריכט.

12 יודישער וועהלער!
ווילסט איהר נישט, אז די יודישע קהלה זאל בלייבען א נעסט פון פינסטערניש, רעאקציע און קארופציע-
שטימט פאר דער ליסטע

קאלאנעל קיש אין דימיסיע?

ירושלים, 23 (י. ט. א. טעלעגראפיש) „דואר היום" איז מודיע, אז קאלאנעל קיש איז אראפ אין דימיסיע. אפיציעל ווערט די ידיעה אפגעלייקענט.

א גליקליכע רייזע

דעם געשעצטען פרעזעס ה, יהודה יוסף אדלער, וויצע-פרעזעס ה' אהרן זאזשעווסקי און די ה"ה פערוואלטונגס-מיטגלידער הערשל גדאנסקי, שמחה כאדעם און אברהם פאגעל צום אפפאהר קיין פאריז אויף דער קאלאניאל-אויסשטעלונג אלס דעלעגאציע פון שכטער-הורטאווניקעס און קעלבער-שכטער-פעראיין צו קאנפערירען מיט'ן הענדלס-אטאשע אין פראנקרייך, ווינשען א גליקליכע נסיעה און ערפאלג פון זייער פארגענומענער אקציע.

די פערוואלטונג פון לאדזשער שכטער-הורטאווניקעס-פעראיין און קעלבער-שכטער-פעראיין, פאדזשעטשנא 10

אכטונג, וויכטיג נייעס!

מיר מאכען בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועהמליכקייט פון אונזער ה. קונדשאפט, איז אונזער לאנג-בעקאנטע

יוריסטען-ביורא און פערמיטלונגס-ביורא

ביים יוד. אינוו. פעראיין, פאלנאצנא 29

איבערגעטראגען געווארען אין צענטרום שטאט

אויף פאלודניאווא 8 1. שט., פראנט (ג. לאקאל פון „האיאס")

וואו עס ווערט ווייטער אונטער דער פערזענליכע לייטונג פון בעקאנטען יוריסט י. ראטנער ערלעדיגט און אינטערווענירט אלערליי שטייער, מיליטער, היפאטעק און געריכטס-ענינים. מיר שרייבען אמבעסטען לוים'ן אוסטאוו פערשידענע ביטעס און אפעלאציעס אין אלע אינסטאנצען.

בעמ.: פון 4–6 יור. עצות און ספעציעל אין מיליטער-פראגען, ווי וועגען איינציגע שפייזער א.א. מאשין-שרייבען, פעראיינס-ענינים, סטאטוטען, לעגאליזאציעס, איבערזעצונגען.

קלויזולעס אויף גאנץ פוילין (אין משך פון 24 שעה)

לאזט אייך נישט פערפיהרען פון ווינקעל-שרייבערס.

טעטיג פון 9 פריה ביז 8 אוונד אהן איבעררייס.

קומט און איבערצייגט אייך

270

צו דער לאדזער בעפעלקערונג!

צוליב דעם, וואס מאנכע שענקערס פערקויפען צו 15 גר. א גלעזל ביר מאך איך בעקאנט, אלע מיינע ג' געסט, אז פאר 15 גר. ווערט פערקויפט נאר א קליין גלעזל ביירישע ביר. ביי מיר וועט איהר בעקומען פון היינטיגען טאג אן נאר אנשטאט, פילזנער ביר, דאסזעלבע גלאז ביר פאר 15 גר. און א 25/0 פאר 20 גר.

בעמערקונג: איך גיב אויף פאלגענדע פרייזען אויף ביר:

1 פאס פילזנער ביר 7 זל.

1 פאס אקאטשימער 7.50 זל.

1 „ ביירישע ביר 6 זל.

1 פלאש ביר 40 גר.

גיט אכטונג אויף דעם שפונד פון פאס, ווייל אויפ'ן אמת'ן פילזנער ביר איז אויסגעברענט J. W. מיט אכטונג

א. מ. סאוויצקי רעסטאראן-אינהאבער, בזשעזשינער 21

הזכרה.

היינט, זונטאג, דעם 24-טען ד. ח. 11.30 בייטאג קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה נאך אונזער אונפערגעסליכען

נ"ע

שלמה ליבערמאן

צו וועלכער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די פאמיליע.

DR. MED.
L. Pikielny
אורלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוונד.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאהניע פון ועטשליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלטרקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פוס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

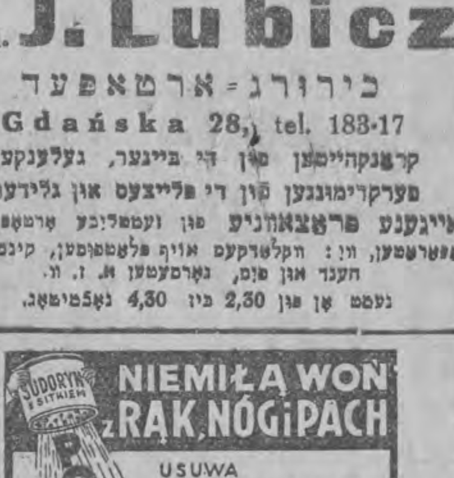

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאך אויגען-קראנקה. פון 1–2
ד"ר ווינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12–2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 11½–1
ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אוירען-קר. פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7
צאהן-פונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען אין שטאט.

29 וואהל-קאמיטעט פון בלאק פון אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען 29

יודען וועהלער!

ערפילט אייער הייליגען רעליגיעזען חוב!

מיטוואך, דעם 27-טען מאי ווערט מיט אייערע שטימען ענטשיידען דער גורל פון דער לאדזער יודישער קהלה.

אויב איהר ווילט, אז די קהלה זאל זיין דער העכסטער רעפרעזענטאנץ פון דער רעליגיעזער יודישער זעלבסט-פערוואלטונג און זאל צוריקבעקומען איהר פרעסטיזש; אויב איהר ווילט, עס זאל אויפהערען די בעהאנדלונג פון די, וואס שטייען אין דער שפיץ פון דער קהלה ווי שטיף-קינדער די אלע, וואס קומען אין נאמען פון יושר און אמת, נור פאר דעם איינציגען חטא ווייל זיי געהערען נישט צו זייער פארטיי; אויב איהר ווילט, אז אייערע פערטרעטער אין דער קהלה זאלען שטיין אויף דעם שטאנדפונקט, אז די קהלה איז נישט קיין פארטיי-קרעמעל; אויב איהר ווילט, עס זאל אויפהערען דער פירוד לבבות און מחלקות צווישען דעם כלל ישראל

מוזט איהר שטימען פאר דער ליסטע

פון בלאק פון די אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען,

אויף וועלכע עס פיגורירען שטאלצע און איבערגעגעבענע רעליגיעזע יודען, אויסגעפרובטע דורך זייער לאנגיעהריגער טעטיגקייט אויף דעם געזעלשאפטליכען געביט, אהן אונטערשיד פון פארטיי-אנגעהעריגקייט, וואס וועלען אפהיטען דעם פרעסטיזש פון דער רעליגיעזער יודישער זעלבסט-פערוואלטונג און וועלען זארגען דערפאר, אז די קהלה זאל בעפרידיגען אלע בעדערפעניסען פון דער יוד. בעפעלקערונג, אהן אונטערשיד פון פארטיי-אנגעהעריגקייט

דאס איז די ליסטע נומער 29.

אונזערע קאנדידאטען זענען:

הרב ר' שמחה אבערבוים געוו. פרנס.	ר' חיים גאלדמאן,
ר' בנימין רום, ראטמאן פון לאדזער שטאט-ראט, געוו. דאזאר און פרעזעס פון דער לאדזער יוד. קהלה.	ר' זונדל פייז,
ר' איטשע מאיר וואידיסלאווסקי ראטמאן פון לאדזער שטאט-ראט, געוו. פרנס.	ר' אברהם יצחק פריינד,
ר' לייבוש ראזענבערג, פרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין, ראטמאן פון לאדזער האנדעלס-קאמער, ג. פרנס.	ר' יונה פרענקעל,
	ר' הערשל ווינטערטער,
	ר' איסר שווארץ,
	ר' דוד ליב העבער,
	ר' יעקל טעבלום,
	ר' יהושע לעווקאוויטש.
	ר' חיים מאיר ווינטרויב.

וועהלער, בעזוכט אונזער מיטינג!

היינט, זונטאג, דעם 24-טען מאי, 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין ענגלישען זאל, וואלטשאנסקא 5 א גרויסער וואהל-מיטינג א.ד.ט.: „אונזער קהלה טעטיגקייט ביז איצט און אונזער פראגראם אויף להבא" מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ראטמאן און געוו. פרעזעס פון דער קהלה בנימין רום, ראטמאן און ג. פרנס איטשע מאיר וואידיסלאווסקי, פרעזעס פון קליינהענדלער-באנק און געוו. פרנס לייבוש ראזענבערג, פייביש וויסמאן—פערוואלט.-מיטגליד פון קליינהענדלער-באנק, יחיאל ערליך א.א.

איינטריטס-קארטען צו בעקומען און וואהל-קאמיטעט פיעטריקאווער 82, הייניך ארדינאנס זגערזשער 2, חיים יוסף פודלאווסקי זגערזשער 30, הערשל ווינטערטער גדאנסקא 2, מענדל קלושינער זשעלאזנא 48, יואל לובאכינסקי וואלבארסקא 38 און פון 3 א זייגער נאכמיטאג ביים איינגאנג.

29 יודען, אייער ליסטע איז 29

בעקאנטמאכונג.
פון היינט אן קורסירען אויטאס פון דער פירמע
„URSUS"
פון דער בריק ווידזעוו—ווישניאווא גורא
פון 6 א זייגער פריה ביז 11 א זייגער ביינאכט.
מיט אכטונג קארמאזין.
בעמערקונג: צופאהר מיט'ן טראמוואי 10

צי ווידער פראפ. בארטעל?

קלאנגען וועגן א נייער פאכמענישער רעגירונג

וו א ר ש א, 23 (טעלעפאניש) נישט קוקענדיג אויף אלע הכחשות האלטען זיך ווייטער די קלאנגען וועגן גרויסע ענדערונגען וואס וועלען פארקומען אין דער רעגירונג.

היינט האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז פראפ. בארטעל קומט צוריק צו דער מאכט. א ספעציעלער קוריער האט היינט געזאלט ארויספאהרען קיין לעמבערג, כדי ארויסצורופען דעם פראפ. בארטעל, פרעמיער סלאוועק זאל אראפ אין דעמיסיע און אויך מאטושעווסקי וויל אוועקגעהן.

מ'האלט, אז אויפ'ן ארט פון די פולקאווניקעס וועט איצט קומען א קאבינעט פון פאכמענער.

וואס שייך דער סיים-סעסיע וועט זי וואהרשיינליך נישט פארקומען ביז נאך די צוגאב-וואהלען אין פלאצק, וועלכע וועלען פארקומען דעם 21 יוני.

30 מיליאניגע הלוואה פאר דער פאסט

איז שוין א בעשלאסענע זאך

וו א ר ש א, 23 (טעלעפאניש פון אונזער לאַרעספאנדענט). דער פאסט-מיניסטער קערנער דאַט ערקלערט די צייטונגס-פארשטעהער, אַז ס'זענען שוין פערענדיגט געווארען די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ הלוואה פון 30 מיליאן זלאטיס פאַר דער פאסט. די הלוואה געבען ענגלישע קאַפּיטאַל־סטען, אַ טייל פון דער הלוואה וועט געגעבען ווערען אין מזומן און די רעשט אין מאַטעריאַלען צו פערברייטערען די טעלעגראַף־ און טעלעפאָן־נעץ.

יודישע פרויען פערלאנגען וואהל-רעכט

צו די יודישע קהלות

וו אַ ר ש א, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אַ דעלעגאַציע פון יודישע פרויען האָט איבערגעגעבען דעם בילדונגס-מיניסטער אַ מעמאָריאַל וועגען דער פאָדערונג צו געבען וואַהל־רעכט פרויען צו די יודישע קהלות.

פראטעסט-שטרייק פון שטאטישע בעאמטע

3000 בעאמטע האבען נעכטען מאניפעסטירט פאר'ן ווארשאווער מאגיסטראט

וו א ר ש א, 23 (טעלעפאניש) די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די שטאטישע אנגעשטעלטע האט בעשלאסען צו פראקלאמירען אַן'איינטאגיגען פראטעסט־שטרייק בעגען דער רעדוקציע פון די לוינען, דער פראטעסט-שטרייק וועט פארקומען ביז'ן 29 מאי.

היינט איז פארגעקומען פאר'ן ווארשאווער מאגיסטראט א מאניפעסטאציע פון 3000 מאגיסטראט-בעאמטע. דער שטאט-פרעזידענט האט ערקלערט, אז מ'וועט די בעאמטע אראפרעכענען פאר דער פערלוירענע צייט, די דאזיגע ערקלערונג האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג צווישען די שטאטישע בעאמטע.

—=:)(:=—

יודען! טרויט אז אייער שטים נאר די 12

וועלכע טראגען הויך און שטאלץ די פאהן פון דער נאציאנאלער אויפלעבונג שטימט פאר דער ליסטע

בלוטיגע הונגער-אונרוהען אין עסען

ע ס ע ן, 23 (טעלעפאניש). היינט זענען דא פארגעקומען בלוטיגע הונגער־אונרוהען. גרויסע מאַסען אַרבייטסלאָזע האָבען אויסגעהאַקט די שויבען אין די שוי־פענסטער, געראַבעוועט סחורות. ס'זענען פארגעקומען בלוטיגע צוזאַמענשטויסען מיט דער פאָליציי. ס'זענען פערהאַן דער'הרג'עטע און פערוואונדעטע.

══════

בלוטיגע עקסצעסען געגען יוד. סטודענטען

אויף דער ווינער אוניווערזיטעט

ווי ע ן, 23 (יט"א טעלעגראַפיש).

אויף דער וויענער אוניווערזיטעט איז געקומען צו אַ בלוטיגען צוזאַמענשטויס צווישען היטלעראַנער צעס און יודישע סטודענטען.

10 יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען. עטליכע היטלעראַווצעס זענען אַרעסטירט געוואָרען.

דער טעקסטיל-שטרייק אין ביליץ דויערט ווייטער

ב י ע ל ס ק, 23 (טעלעפאָניש). דער לאָקאַוט אין דער ביליצער טעקסטיל־אינדוסטרי דויערט ווייטער. די אונטערהאַנדלונגען צווישען די צדדים זענען איבערגעריסען געוואָרען.

דער רעגירונגס־פאָרשטעהער האָט פאָרגעלעגט אַן'אַרביטראַזש. די צדדים האָבען נאָך נישט געגעבען קיין ענטפער אויב זיי געהן איין אויף דעם אַרביטראַזש.

פראפ. איינשטיין — עהרען=דאקטאר פון אקספארדער אוניווערזיטעט

לאָ נ ד אָ ן, 23 (טו) פראָפ. איינשטיין האָט בעקומען דעם טיטעל עהרען־דאָקטאָר פון אָקספאָרדער אוניווערזיטעט.

יודישע טארג-שטייער פערוועהרט צו האנדלען

שרעקליכע גזירה געגען יודישע הענדלער אין אויבער-שלעזיען

ק ר ו ל ע ו ס ק א - ה ו ט א 23 (אויבערשלעזיען) (טעלעפאָניש). דאָ האָבען פּלוצלונג 200 יודישע טאָרג־שטייער בעקומען אַ פערארדנונג, אַז זיי ווערט פערוועהרט צו האַנדלען אויף די טערג.

די דאָזיגע פעראָרדנונג האָט אַרויסגערופען אַ מהומה צווישען די יודישע הענדלער, וועלכע דאַרפען פערלירען זייער פרנסה.

העבּרעאישער קולטור-קאנגרעס

ב ע ר ל י ן, 23 (יט"א טעלעגראַפיש).

דאָ האָט זיך אָנגעהויבען די קאָנפערענץ וועגען רופען אַ העברעאישען קולטור־קאָנגרעס און צו גרינדען אַ העברעאישען קולטור־פעראיין.

פראצעס וועגען געגנב'עטע ספרי-תורות

נ י ו - י אָ ר ק, 23 (יט"א טעלעגראַפיש).

דאָס געריכט האָט בעפרייט דעם סוחר עלחנן סופר, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין געהערען צו אַן'אינטערנאַציאָנאַלע באַנדע גנבים פון ספרי־תורות.

1-טער קלאַנג-קינא-טעאַטער אין לאדז

„SPLENDID"

נאַרוטאָוויטשא 20

היינט פרעמיערע!

דער לאַנג - ערוואַרטעטער, דער אייביג שמייכעלדיגער פול מיט הומאָר

HARRY LIEDTKE

אין זיין ערשטען קלאַנג-פילם א.נ.

שיפס-קאַפּיטאַן

אין די הויפּט-ראָלן:

Hans Junkerman, Lia Eibenscuetz, Fryderyk Kampers Marja Paudler i in.

אנהויב פון די סעאַנסען: היינט און מארגען — 12 א זייגער בייטאָג.

פרייזען ביז 3 א זייגער

75 גר., 1 און 1.25 זל.

געעפענט דעם קאנגרעס פון פ.פ.ס.

בעגריסונג פון צווייטען אינטערנאציאנאל

ק ר א ק ע, 23 (טעלעפאַניש). היינט האָט זיך אין קראַקע געעפענט דער לאַנדעס־קאָנגרעס פון פ.פ.ס. ס'זענען געקומען 160 דעלעגאַטען. ס'זענען אויך אנוועזענד פאַרשטעהער פון „בונד", דייטשע אַרביימס - פאַרטיי און אוקראַיִנישע סאָציאַל־ דעמאָקראַטען.

ס'איז געוועהלט געוואָרען אַ פרעזידיום. דעם פאָרזיץ פיהרט זשולאַווסקי.

באַלד אויף דער ערשטער זיצונג האָט זיך ענטוויקעלט דער קאַמף צווישען די רעכטע און דער אָפּאָזיציע, וועלכע האָבען כמעט אַ גלייכע צאָהל דעלעגאַטען.

דער ערשטער האָט גערעדט דער בריסקער אַרעסטאַנט מאַטשעק. דאַן האָבען בעגריסט ראַטנער פון „בונד" און ס'איז איבערגעלייענט געוואָרען אַ בעגריסונגס-דעפעשע פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל, אונטערגעשריבען דורך פּ. יד ריך אַדלער.

באַרליצקי האָט דאַן געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער פּאָליטישער לאַגע און ביעדזשאַלקאָווסקי האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער אַרבייט פון דער פּאַרלאַמענטאַרער פראַקציע.

צי וועט בריאן בלייבען ביי זיין דימיסיע?

פאליציי היט אפ געגען נאציאנאליסטישע מאניפעסטאציעס, פאציפיסטען מאכען איהם גרויסע אוואציעס

ג ע נ ף, 23 (ספ. טעל.) די סעסיע פון דער פאן-אייראָפּעאישער קאָמיסיע האָט פערענדיגט זיך. די שטימונג איז נישט געווען קיין געהויבענע. א שווערען איינדרוק האָט געמאַכט בריאַנס רעדע, וועלכער האָט זיך, אַזוי ווי געזעגענט מיט די צוּ־טיילנעמער פון דער קאָנפערענץ. מיט א ציטערנדיגער שטים האָט ער געזאָגט: איך וועל שוין מסתמה זיך נישט דערוואַרטען אויף די רעזולטאַטען פון דער קאָמיסיע. דערפאַר רוף איך אייך אַלעמען צו אַרבייטען סאָלידאַריש אויפ'ן געביט פון דער פעלקער-ליגע.

בריאַנס רעדע האָט געמאַכט אויף אַלעמען א שווערען איינדריק, מ'האַלט, אַז דאָס איז געווען זיין שוואַנען ליד.

פ א ר י ז 22 מאַי (פּאַט) בריאַן ווערט דערוואַרט אין פּאַריז היינט 11 ביינאַכט. כדי אויסצומיידען מאַניפעסטאַציעס איז דער וואָקזאַל שטאַרק בעוואַכט פון פּאָליציי און זשאַנדאַמעריע.

נאָך בריאַנס צוריקקעהר וועט קלאָר ווערען צי בלייבט ער ביי זיין דימיסיע, אָדער ער וועט זיך לאָזען איבעררעדען פון זיינע פריינט או צוריקציהען די דימיסיע, כאַראַקטעריסטיש אי וואָס די נאַציאָנאַלישע צייטונגען האָבען געענדערט דעם טאָן שרייבענדיג וועגען בריאַנען, רעכענענדיג זיך מיט זיין זיג אין זשענעוו. די לינקע פּרעסע פיהרט העפטיגע קאַמפּאַניע, אַז בריאַן זאָל בלייבען אויף זיין אַמט.

פ א ר י ז 23 (ספּ. טעל.) דער פראַנצויזישער אויסערן-מיניסטער בריאַן איז היינט צוריקגעקומען פון גענף, ביי דער באַהן האָבען איהם אָפּגעוואַרט אומגעהויערע מענשען-מאַסען, וועלכע האָבען איהם בעשיט מיט בלומען און איהם בעגעגענט מיט אויסרופען, „זאָל לעבען בריאַן", זאָל לעבען דער שלום"

בעפאהר איהר פאהרט אויף ערהאלונג

קויפט איין אייער קאסמעטיק נאר אין דער ערשטער רענאָמירטער קאנקורענץ-פערפומעריע פון דער פירמע

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5

TELEFON 175-92

וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די בייעסטע

פערפומען, טואלעט-זייפען, קרעמען, פודערען, קעלנישע בלומען-וואסערן א. אז. וו.

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופאן אויף ווערטפולע פרעמיעס.

פאר אנגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט

קיין פיליעס בעזיצען מיר נישט

לאָדז, 24 מאַי 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 24 מאַי 1931

דער שאַרפער קריזיס אין אַרגענטינא

צי דאַרף מען איצט אהין עמיגרירען?

„אַז מען טרינקט זיך, כאַפּט מען זיך אָן אָן דער שאַרף פון א שווערד". — מיט'ן דאָזיגען ווער-טעל קאָן מען כאַראַקטעריזירען די יודישע עמיגראַ-ציע, וואָס געהט איצט קיין אַרגענטינע, די דאָזיגע דרום-אַמעריקאַנישע מדינה געהט דורך אַ מורא'דיי-גען ווירטשאַפטליכען קריזיס, און דאָך האָבען די שיפען, וואָס זענען לעצטענס אָנגעקומען פון איי-ראָפּאַ, ווידעראַמאָל געבראַכט קיין אַרגענטינע גרוי-סע פּאַרטיעס יודישע עמיגראַנטען הויפּטזעכליך פון פּוילען.

בראַזיליען און פּערו זענען שוין געשלאָסען פאַר אימיגראַנטען, איצט זאָל אויך אַרגענטינע פער מאַכען איהרע טויערען אַזוי פערשטעהן, יעניגע סטענס די אַרגענטינער קאָנסולאַטע זאָין איירעפּא אויך, ווייל פאַקטיש האַלטען זיי זיך אָפּ צו געבען וויזעס קיין אַרגענטינע אַפילו לויט דעם נייעם טאַריף.

פערשטעהט זיך דאָ, אַז קוים פערבאָט מען ש טרעבט זיך דאָך יעדער אַריינצוכאַפּען אין דער „גליקליכער" מדינה.

אַ בעגריף וועגען דער לאַגע און וועגען דער שטימונג פון די יודישע אימיגראַנטען אין אַרגענ-טינא גיט די שילדערונג, וואָס דער ניו-יאָרקער „טאָג "ברענגט פון אַ סצענע ווי נייע אָנגעקומענע יודישע איינוואַנדערער געהען אַראָפּ אין בוענאָס-איירעס פון דער שיף. דער ניו-יאָרקער „טאָג" שרייבט:

צווישען די, וואָס זענען געקומען אַראָפּגעה-מען די נייע-אָנגעקומענע עמיגראַנטען זענען אויך געווען אַזעלכע פערעגיסטרירטע וואָס האָבען זיך שוין איבערגעזעטיגט מיט די אַרגענטינער „גליקען" און געזוכט וואָס שנעלער צו אַנטלויפען פון דאַ-נען, מיט דער אַכזריות פון פערביטערטע מענשען האָבען יענע געמיינען איינטענה'ן מיט די „גרינע":

— נאָך וואָס זענט איהר אַהערגעקומען!? פאָהרט באַלד צוריק, ראַטעווע זיך ווער נאָר עס קאָן.

עס איז געווען פשוט אַן'ערשיטערנדע סצענע צו זעהען, וואָס פאַר אַ איינדרוק דער דאָזיגער קבלת פנים האָט געמאַכט אויף די פרישע קרבנות פון וועלכע נישט איינער האָט פערקויפט דאָס לעצ-טע העמד, אַבי זיך דערשלאָגען אין דער „גאָלדענער מדינה" אַרגענטינע, ווי איבערגעפּאַלענע שעפסען האָבען זיי זיך געטוליעט איינער צום צווייטען מיט פערשוויצטע שטערענס און נערוועזיש געפינטעלט מיט די אויגען.

און די „אַכזרים" האַלטען אין איין עצה'נען:

— פאָהרט צוריק, ראַטעווע זיך כל זמן עס איז נישט צו שפּעט.

אַ יונגערמאַן מיט אַ טיפּיש בעל-מלאכה'שען אויסזעהען בעמערקט אומזיכער:

— מען האָט דאָך אונז געזאָגט, אַז אַרגענטינע נויטיגט זיך אין קוואַליפיצירטע אַרבייטער.

אַ יוד אין די מיטעלע יאָהרען מיט אַן'אַסטמע שטימע איראָניזירט:

— האָט מען אייך אויך געזאָגט אַז הונדער-טער און טויזענדער קוואַליפיצירטע אַרבייטער, שניי-דער, שוסטער, מעכאַניקער, א.ד.גל. געהען אַרום ליידיג, האָט מען אויך געזאָגט, אַז מענשען, נישט קיין לופט-מענשען, נאָר גוטע פאַך-מענשען „לעבען" אָפּ טעג מיט אַ „קאָמפּלעטאַ" (קאַפע מיט ברויט). וואָס זיי „לייען" וואו נאָר עס לאָזט און שלאָפען אין די שטאָט-גאָרטענס?

— ערשט נעכטען — צעסאַפּעט זיך דער אַסט-מאַטישער יוד ווייטער — האָט זיך געסמט מיינער אַ חבר, אַ בעקער, ער איז שוין כמעט אַ צעהנדי-ליג יאָהרען אין אַרגענטינע, און האָט די לעצטע צייט נישט געקראָגען קיין אַרבייט אַפילו פאַר דעם מינדסטען לוין, יאָהרען לאַנג האָבען מיר צוזאַמען געבאַקען ברויט און געשטאָרבען איז ער פון הונ-גער איבערלאָזענדיג אַ ווייב מיט צוויי קינדער די „געזעלשאַפט" האָט יוצא געווען צונויפגעקליבען נאָך זיין טויט 35 פעזאָס (ערך צעהן דאָלאַר) און איינגעלאַדען די אלמנה דורך די צייטונגען זי זאָל קומען אָפּנעהמען די הילף.

— דאָס זענען דאָך שוין מעשים בכל יום,— מישט זיך אַריין אַ צווייטער „אַכזר".

און עס איז אַוועק אַ סדרה מעשיות וועגען יונגעלייט, מיידלעך און עלטערע מענשען, וואָס זע-נען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, ווייל זיי האָבען נישט געפונען קיין אַרבייט, אָדער האָבען געליטען פון „סעסאַנטיאַס" וואָס הייסט אין שפּאַניש: אָפּגע-זאָגט ווערען פון פּאָסטען.

אַ יוד מיט אַ קיילעכדיג בערדעל, אויף וועמענס פנים ס'ליגט אויסגעלייגט דער סטאָליאַר כאַפּט זיך אַרויס מיט אַ געוואַלד:

— פאַרוואָס שווייגען די צייטונגען? מען דאַרף דאָך שרייען, וואָרענען; מענשען ווערען דאָך פשוט רואינירט, אין דער היים איז טאַקע ביטער, אָבער מען איז דאָך וועניגסטענס אין דער היים.

דער טומעל איז געוואַקסען, עס האָט זיך אַנ-רויסגעשטעלט, אַז יעדער סוחר איז דאָרט געווען כמעט אַ שטיק נגיד. יעדענפאַלס, ווען זיי וואָלטען געוואָלט ווייסען, וואָס דאָ טוט זיך, וואָלטען זיי זיך נישט גערירט פון אָרט..

דער קראָקעווער „וויאַטראַל"

דרייט אַ כפּאַדעכ מיט אַן'אונטערגעשטעלט יודעל

כידוע האָט דער קראַקאָווער „אילוסטראָוואַני קוריער צאָדזשענני." די אַזוי-גערופענע וויאַטראַק-ציי-טונג, וואָס דרייט זיך ביי איטליכען בלאָז פון אַ ווינט, זיך אויך אָפּגערופען אויף דעם צומאַכען דעם לעהרער-סעמינאַר און די פרוג-שול אין ווילנע. אָפּגערופען האָט זי זיך אין דער הינזיכט, אַז אַזוי-ווי די אַנגערופענע יודישע אינסטיטוציעס זע-נען קאָמוניסטישע, קומט זיי ממילא געשלאָסען צו ווערען.

איצט, אַז עס איז געמאַכט געוואָרען אַ טומעל וועגען דער עוולה, וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען לגבי דער יודישער קולטור, וויל אויך דער קראַ-קאָווער „וויאַטראַק" זיין כשר לכל הדעות, און רוקט אַרויס בעצייטענס אַ כשר-פּיסעל.

דאָס כשר-חזיר-פּיסעל טרעט דאָס מאָל אַרויס אין דער צייטונג, אַלס אַ „זשיד-פּאָליאַק" מיט'ן נאָמען סאלאמאן בּוראַקינסקי (משמעות פון אַן'אַל-טען יחוס די בוראַטשקאָווע פּנים פון מצרים) און מתוך חכמה, אַלס סאלאמאן דער צווייטער האָט ער טענות אונפּרעטענזיעס צו די.... ציוניסטען, הלמאַי זיי בעהמען זיך אָן די קשיודע פון די צוגעמאַכטע לעהר-אינסטיטוציעס.

דערביי זאָגט ער נישט מעהר און נישט ווייני-גער:

„איך האַלט, אַז אין דעם פאַל האָט די מאַכט געהאַנדעלט צו אידעל. זי האָט בפירוש גע-דאַרפט צוציהען צו שטרענגען פעראַנטוואָרט-ליכקייט דעם גאַנצען לעהרער-פּערסאָנאַל צו-זאַמען מיט'ן דירעקטאָר צו שטרענגער פער-אַנטוואָרטליכקייט".

פרעגט זיך אַ פראַגע, פון וואָס זאָל מען דאָ פריהער איבעראַשט ווערען:

צי פון דעם „וויאַטראַק", וואָס שטעקט אומעטום די נאָז, וואו מען דאַרף און וואו מען דאַרף נישט? צי פון דעם בפירוש פאַרשוואַרצטען זשידעק, דעם סובאַלקער יודעל בּוראַקינסקי, וואָס דינט זיך צו דעם פּריץ, האָבענדיג טענות צו די ציוניסטען, וואָס נעהמען זיך אָן פאַר'ן.... יודישיסטישען שול-וועזען?

אויף אייגעם אזא סאלאמאן לאָזט זיך. זָגען יענץ ווערטעל:

— פאַגיע סאלאמאן, איהר זעהט שוין אויס צו זיין אַלט אַ יאָהר 50.

— היתכן? פונוואַנען נעהמט איהר עס?!

— וואָס הייסט פונוואַנען איך נעהם עס?... כ'האָב נעכטען געטראָפען אייגעם אַ האַלבען אידיאָט איז ער געווען אַלט אַ 25-גער...

ענגלאַנד וויל שאַפען אַ ספּעציעלען דעפּאַרטאַמענט פאַר'ן נאָהענטען מזרח

לאָרד פּאַספילד איז געגען דעם פּראָיעקט

לאָנדאָן, 23 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין לאָרדען-הויז איז אריינגעטראָגען געוואָרען אַ פּראָ-יעקט צו שאַפען אַ ספּעציעלען דעפּאַרטאַמענט פאַר'ן נאָהענטען מזרח, דערונטער אויך פאַר ארץ-ישראל

עטליכע מיטגלידער פון לאָרדען-הויז האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם פּראָיעקט, אויך דער קאָלאָניען-מיניסטער פּאַספילד איז געווען געגען דעם פּראָיעקט אָנווייזענדיג, אַז ארץ-ישראל געפינט זיך אין אַ ספּעציעלער לאַגע און עס איז שווער צו פערוואַלטען מיט דעם לאַנד.

קיין שטרייק אין נאַפט-גרובען ווערט נישט זיין

אויף אַ דעלעגאַטען-צוזאַמענפאָהר, וואָס איז דינסטאָג פאָרגעקומען אין באָריסלאַוו פון די נאַפט-אַרבייטער, איז בעשלאָסען געוואָרען אויף צעכטען 12 בייגאַכט צו פּראָקלאַמירען אַ גענעראַל-שטרייק אין גאַנצן נאַפט-ראַיאָן, געגען דעם פּרוב צו רעדוצירען די לוינען.

אין דער לעצטער מינוט האָבען די אונטער-נעהמער, אַקצעפּטירט אַלע פּונקטען פון דעם ב'ז איצט פערפליכטענדען קאָלעקטיווען אָפּמאַך.

וואָס וועט זיין מיט „פּעפּעגע"

די אויסלענדער ווילען ברענגען צו אַ באַנקראָט

דעם 27-טען ה. ח. דאַרף ענדגילטיג בע-שלאָסען ווערען דער גורל פון דער גרויסער גרוד-זשאָנדזער גומי-פאַבריק „פ.פ.ג." וועלכע בעשעפ-טיגט העכער 3000 אַרבייטער און עטליכע הונ-דערט אַנגעשטעלטע (צוזאַמען מיט די הענדלער און סוחרים, וועלכע שטעהען אין פערבינדונג מיט „פ.פ.ג." דערגרייט די צאָהל מענשען, וואָס די דאָ-זיגע פאַבריק גיט פּרנסה ביז 5000 פאַמיליעס). דעם 27 ה. ח. דאַרף דאָס געריכט בעשליסען פאַר דער פירמע אַ „נאַדזור" אָדער אַן'„אוקלאַדלאַששט". דער באַנקראָט פון פ.פ.ג. וואָלט געווען אַ רואין פאַר גרודזשאַנדז און אויך פאַר אַ רייהע לאָדזער פאַבריקען, וועלכע זענען פערבונדען מיט פ.פ.ג טויזענדער אַרבייטער וואָלטען געפאַלען צו לאַסט פון די אַרבייטסלאָזע פאָנדען. סיי די רע-גירונג סיי די לאָדזער פאַבריקאַנטען, וועלכע שטעלען צו רויה-שטאָף פאַר פ.פ.ג., וואָלט גער געוואָלט דאָס געריכט זאָל נישט דערקלערען קיין באַנקראָט דער פ.פ.ג. היים ס'זומט זיי פיל געלד אין פ.פ.ג. זענען זיי גרייט צו גיין אויף ווייטער-דיגע הנחות. בלויז די פראַנצויזישע גומי-פאַבריק „הוטשינסאָן", וועלכער עס קומט ביי פ.פ.ג. 6 מיליאָן גילדען, סאָדערט דוקא מען זאָל די פירמע דערקלערען אַ באַנקראָט. די פראַנצויזישע קאַפּיטאַליסטען זענען גרייט צו פערלירען דאָס געלד אַבי צו בעגראָבען פ.פ.ג. און אַליין צו פערנעמען דעם פּוילישען מאַרק.

ווי מען גיט איבער איז פ.פ.ג. הינטער-שטעליג אויף 25 מיליאָן גילדען.

געשטאָרבען אַ יודישער מיליאָנער

ניו-יאָרק, 23 (י.ט.א. טעלעגראַפיש)

אין דרום-אפריקע איז געשטאָרבען דער יודישער מיליאָנער סאַמי יאָעל.

אַ כמאַרע הייסעריקען איבער ארץ-ישראל

ירושלים, 23 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אַ כמאַרע היישעריקען האָבען בעדעקט איינציגע טיי-לען פון ארץ-ישראל.

אין דער קאָלאָניע „נדניה" האָבען די היי-שעריקען בעדעקט 500 דונאַם באָדען.

גענוג ווערטער — מיר ווילען מעשים!

בויט און הונגער, איז אין דער יודישער גאַס מעהר ווי אומעטום. די פאָלגזאַמע „פערטרעטער" האָבען אַפילו געפונען אַ תירוץ, פאַרוואָס דאָס איז. מען רעדט וועגען אַבנאָרמאַלער ווירטשאַפט-ליכער סטרוקטור פון יודען, וועגען זייער ווירט-שאַפטליכער ריקשטענדיקייט, וועגען זייער אומפע-היגקייט, זיך צוצופּאַסען צו נייע ווירטשאַפטליכע בעדינגונגען. און אויפ'ן יסוד פון אַזעלכע טענות בויט מען אויף אַ אַפּאַראַט צו אונטערזוכען די ווירטשאַפטליכע הצטרכות'ן פון דער יודישער בע-פעלקערונג.

וואָס קומט אַרויס פון אַנקעטעס? גאַנצע שטוי-סען בעשריבען פּאַפּיר געהען אין אַרכיוו. עס גע-שעהט קיין שום פּאָזיטיווע זאַך נישט.

אונטערזוכונגען וועלען קיין שום רעזולטאַטען נישט ברענגען, זיי וועלען בלייבען מאַטעריאַ"ען צו דער יודענפראַגע", ווייל זיי ריהרען נישט אָן דעם תמצית פון דער זאַך און ווערען נישט גע-פיהרט דורך מאַסגעבענדע פאַקטאָרען.

בויט און הונגער הערשט אין דער יודישער גאַס. אין אַזאַ צייט טאָר מען נישט מאַכען קיין ווי-סענשאַפטליכע אַרבייטען און סטאַטיסטיקען, נאָר מען מוז גיך און צילבעוואוסט טון!

ווען מען רעדט דערפון אַז די מלוכה מאָ-נאָפּאָלען האָבען די יודען ווירטשאַפטליך געשאַדט מוז מען זיך בערעכענען, פאַרוואָס דאָס איז אַזוי געשעהן. זייט עס זענען איינגעפיהרט געוואָרען די מאָנאָפּאָלען, האָט מען אַרויסגעוואָרפען יודישע בעאַמטע און אַרבייטער פון די ביזאיצטיגע פריי-וואַטע פאַבריקען אונפונ,ם האַנדעל מיט מאָנאָפּאָל-אַרטיקלען האָט מען אַרויסגעשטופט די יודישע סוחרים.

מען גיט צו, אַז די מאָנאָפּאָלען האָבען די יודען געשאַדט, אָבער מען קלערט נישט וועגען דער נאַטירליכער קאָנסעקווענץ, אַז די מאָנאָפּאָלען מוזען אויפהערען מיט דעם סיסטעם און מוזען בעהאַנדלען יודישע בעאַמטע און סוחרים זאַכליך און גערעכט, אַז זיי מוזען זיך לאָזען לייטען פון ווירטשאַפטליכע און נישט פון נאַציאָנאַלע מאָמענ-טען.

לעצטענס האָט די ערלעדיגונג פון זאַלץ-קאָנ-צעסיעס געוויזען דעם היפך.

צו וואָס זאָלען מיר רעדען וועגען די פּערהעל-טענישען אין די קרעדיט - גענאָסענשאַפטען און אַהנפּראָצענטיגע לייה-קאַסעס, — ווען מיר ווייסען, אַז אָט די אַזוי נויטיגע אינסטיטוציעס האָבען נישט קיין ביליגען קרעדיט פון מלוכה'שע באַנקען.

אַנשטאָט אונטערזוכונגען וואָלט מען בעדאַרפט פערלאַנגען אַ גלייכמעסיגע פערזאָרגונג פון יודי-שע קרעדיט - גענאָסענשאַפטען מיט ביליגען עפענט-ליכען קרעדיט, דאָס קאָן נאָר טון די מלוכה אין דאָס פערלאַנגט שטענדיג דער יודישער קלוב אין סיים.

זייט יאָהרען רעדט מען וועגען דער אַזוי אַנגע-חוהטאָגטער פראַגע פון זונטאָג-רוה, ביי די אונטער-זוכונגען רעדט מען נישט דערפון, עס וואָלט אָבער דאָך געווען אינטערעסאַנט צו שטודירען די אָפּשוואַ-כונג פון דער קאָנקורענץ-פעהיגקייט ביים יודישען סוחר אָדער בעל-מלאכה, וואָס מוז 2 טאָג אין דער וואָך רוהען און פון אַ פינף-טעגיגער אַרבייט 7 טאָג ערהאַלטען די פאַמיליע.

די רעגירונגס-קרייזען האָבען אַמאָל גע'טענה'ט אַז די סאָציאַליסטען מאַכען שוועריגקייטען בנוגע די זונטאָג-רוה.

היינט ווען די רעגירונג האָט אַ פעסטע מעהר-הייט, וואָס בעשליסט אַלע אַנטראַגען פון דער רע-גירונג, רעדט מען נישט מעהר פון דער זונטאָג-רוה, נאָר דער פּרעזעס האָלובקא האָט פון דער פּרעסע-טריבונע דערצעהלט, אַז בשעת זיין אַרומ-פאָהרען אויף די קרעסען האָט ער קאָנסטאַטירט, אַז דער יודישער סוחר און בעל-מלאכה ליידט מחמת דער צוואַנגס-ווייזען זונטאָג-רוה.

די אַנגעלעגענהייט פון יודישען אַנטייל אין ליפערונגען פאַר דער מלוכה און זעלבסטפערוואַל-טונגען — איז פאַר'ן יודישען ווירטשאַפטלעבען און אויך פאַר דער מלוכה זעהר וויכטיג, ווייל נישט איינמאָל ווערען יודישע אָפּערטען, אַפילו ביליגערע און זיכערע, אָפּגעוויזען.

אויך וועגען דער דאָזיגער פראַגע איז קיין אויספאָרשונג נישט געמאַכט געוואָרען, דאָס קאָן די רעגירונג ערלעדיגען.

מיר פרעגען: איז דער קלייבער אנטייל פון יודען אין דער לאַנדווירטשאַפט נישט אַ פועל יוצא פון היסטאָרישען פערבאָט פון קויפען באָדען דורך יודען און פונ'ם נישט צולאָזען קיין יודען צו גע-ביטען פון דער אַגראַר-רעפאָרם?

נאָר וועגען דעם שווייגט מען — מיר פערשטעהן פאַרוואָס.

און די איבערפילונג אין פרייע בערופען און אויך אין האַנדעל — איז דאָס דען נישט אַ פועל-יוצא פון דעם נישט אויפנעהמען יודען אין מלוכה-אַמטען?

אָט די פראַגע פון יודישע רעכט אויף אַנטייל אין עפענטליכער ווירטשאַפט ווערט אַ דעצידירענד פּראָבלעם אין דער איצטיגער צייט, ווען מען בע-רעכענט, אַז 2 און אַ האַלב מיליאָן מענשען ווערען אויסגעהאַלטען פון דער מלוכה און די זעלבסט-פערוואַלטונגען.

נישט אויפ'ן לעצטען פּלאַץ שטעהט די פראַגע וועגען שטייער-בעלאַסטונג, וועגען דעם שלעכטען שטייער-סיסטעם און דער אומגערעכטער אויסמעס-טונג.

די אַלע פּראָבלעמען קאָן די רעגירונג ערלעדי-גען, זי האָט אַ געשלאָסענע מעהרהייט אין די גע-זעצגעבערישע קערפּערשאַפטען.

מען דאַרף נישט קיין אונטערזוכונגען, קיין ספּעציעלע קאָמיטעטען, מען מוז נאָר וועלען העל-פען דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס איז אַזוי שטאַרק געטראָפען געוואָרען, מען מוז האָבען דעם רצון צו דערפילען איהרע וואונשען און איהר צו געבען גלייכבערעכטיגונג אויף אַלע געביטען פון עפענטליכען לעבען און אויך אויפ'ן ווירטשאַפטלי-כען געביט.

עס איז נישט קיין צייט פאַר אַנקעטעס און קאָנפערענציעס, פאַר וויסענשאַפטליכע קאָמיטעטען! די לאַגע פון די יודען און זייערע הצטרכות'ן זע-נען גענוגענד בעקאַנט און עס איז פאַראַן נ.עג-ליכקייטען, די יודישע וואונשען צו רעאַליזירען, מען מוז נאָר האָבען דעם ווילען.

גענוג ווערטער — מיר ווילען מעשים!

דעפּ. דר. ע. זאָמערשטיין.

צווישען יודען אין טראַנסוואַל

(פון מיינע רייזע־איינדרוקען איבער דרום־אַפריקע)

פון ד. פראַם. *)

דער אייזענבאַהן־וועג וואָס לויפט פון יאָהאַ־נעסבורג צו צפון־טראַנסוואַל — אַ שטרעקע פון 220 ענגלישע מייל — אַזש ביז דעם ווייטען שטע־טעל פיטערסבורג, ליגט פאַר'ן באַהן־ רייזענדער תמיד אין דער פינסטער. מען פערלאָזט די טומלדיגע שטאָט יאָהאַנעסבורג 9 אַ זייגער אין אָ־ווענט און ערשט מאָרגען פריה דערזעהט מען די ליידיגע שטחים פון פיטערסבורגער אַרומיגע סטע־פּעס. און דעריבער קען מען זיך טאַקע לחלוטין נישט העלפען, ווען עס פרובט אַפילו אַ ביסעל פער־דריסען, וואָס אַזאַ ווייטען מהלך, גאַנצע הונדער־טער מייל מיט אַזוי פיל סודותפולע ווינקלעך, עקלעך און אַפריקאַנער סטאַציעס קומט אויס ביינאַכט דורכצופאָהרען, און פון גרויס עגמת נפש און קלעמעניש, הייסט מען גאָר דעם באַהן־בעדינער ברענגען אַ ווייכען געלעגער אין דיין רוהיגען שלאָף־קופּע און מען לייגט זיך אַנידער שלאָפען, — די אויגען זאָלען לכל הפחות די צרות נישט צוזעהן..

דערפאַר, ווען איך בין אָבער אָנגעקומען מאָר־גען פריה, אַ זייגער 8 אויף פיטערסבורגער לאַנגען און שטילען וואָקזאַל האָט ווידער אַ פרייד צוזאַמען מיט'ן קלאָהרען אַפריקאַנער בעגינען־ליכט אַ שפּריץ געטאָן אין האַרצען, מיטאַמאָל האָט מען יודער־ווייזעהן עפּעס פרישע מענשען, אַ פּאָר שוואַרצע נעגערס האָבען געשלעפּט שווערע בלעכען מיט מילך, געבראַכט פון די אַרומיגע פאַרמס, עטליכע ווייסע האָבען זיך געאיילט און געשטופּט צום וואַרטענדיגען צוג צו, און צווישען זיי — אויך אַ פּאָר יודען, פּשוטע, גוטהאַרציגע, היימישע יודען, וואָס נעדוכט מען זיך, אַז גאָר נעכטען צי אייערנעכטען זענען זיי דאָ צופעליג פערוואָרפען געוואָרען אין דעם קליינעם פיטערסבורג פון דער זאַפּטיגער, יודי־שער ליטע.

און אָט די פיטערסבורגער באַלעבאַטים, וואָס ווייזען שוין אויס צו זיין גאַנצע „אַלרייטניקעס“ און אַלטע תּושבים פון היגען לאַנד, וואָס האָבען דאָ שוין נאָכגעלאָזען לאַנגע יאָהרען פון פּעדלען און האַנדלען מיט אַפריקאַנער בורן או קאַפערס, וואָס האָבען נישט איינמאָל צעלייגט זייער נאַכטלעגער אונטער אַ שווערען אַקס־וואָגען, וואו נישט איז אין דער סאַמע מיט פון אָפענעם אַפריקאַנער בוש־פעלד און וואָס פערמאָגען שוין היינט צו טאָג רייכע הייזער, מיט מאַיאָנטקעס, מיט בעקוועמע אויטאָמאָ־בילען און אויך אַ שיינעם אָפּגעשפּאָרטען „מזו־מנים“, אין די טראַנסוואַלער בענק, — זיי קוקען נאָך אַלץ אויס ווי פּשוטע, וואַרעמע ליטווישע יודען, און צוזאַמען מיט די „אַפריקאַנס“**) האַלב־דער־לעבטעם ענגליש און פליסיגען קאַפער־לשון רעדט מען נאָך אַ שיינעם, זאַפטיגען יודיש מיט אַלע קליינלעך און פּיטשעווקעס, מיט די אמת'ע ליטוואַקישע ווערטלעך, און מיט דער גאַרער זאַפטיגקייט רעדט באָך אַציגד ערגעץ־וואו אין די יורס־ליידיגער און בית־מדרש־געסלעך פון קאָבנע און כאָר־[illegible]ש.

און דעריבער האָט טאַקע אַזוי געפרייהט דאָס האַרץ, ווען אַ פיטערסבורגער באַלעבאָס מיט אַנ'־אַלעבענעם „מאָטאָקאַר“ האָט מיך געפיהרט פון ליי־דיגען וואָקזאַל אַראָפּ צום שטעטעל צו און וואָס אונטערוועגס האָב איך שוין בעוויזען צו כאַפּען מיט איהם אַ זאַטען שמועס וועגען שטעטעלשע ענינים און נאָך אַ „מאַגאַריט“ האָט ער מיך באַך דערלייגט עטליכע אַנעקדאָטען מיט אַ צעהנדליג וויצען אין אַמת'ן רייִנעם מאַמעלשון.

ווען דער לויפענדיגער אויטאָ האָט זיך מיט־אַמאָל אָפּגעשטעלט נעבען אַ גרויסען און ווייסען הויז אויף אַ ברייטער זאַמדיגער שטעטלשער גאַס, איז שוין פיטערסבורגער גרויסע זון געזעסען הויך אויפן הימעל און געגאָסען מיט ברענענדיגען ליכט געפלייצט מיט שפּרודלדיגען שיין און צוגעזאָגט אַ הייסען ,חמימהדיגען טאָג., דווקא איז עס אויס־געפאַלען אַ רוהיגער זונטאָג און יודען בעפרייט פון וואָכעדיגע ביזנעס זענען געזעסען נאָך פון סאַמע אינדערפריה אויף די לאַנגע וועראַנדעס אַזוי מין היימיש און יום־טובדיג אין בלויזע ווייסע העמדער מיט פערקאַשערטע אַרבעל ביז איבער די איילענ־בויגענס פון די האַרדיגע פערברוינטע הענד. און מ'האָט עפּעס ווי געוואָלט אַריינכאַפּען און זיך אָנגרייטען אויך אויף שפּעטער די קיהלע לופט פון לויטערן, זונטאָגדיגען פריהמאָרגען.

אַזוי איז מען געזעסען און געפּיפּקעט די גראָבע „פּייפען“. געשמועסט און געהיצט זיך. דאָס גאַנצע שטעטעל איז געווען שטאַרק אויפגעבראַכט עפּעס אויף איינעם אַ פיטערסבורגער גביר, וואָס האָט בע'עוולט זיינעם אַ גרינעם שוואָגער צוליב „ביזנעס“ מחמת אַ שותּפותדיגער „שאַפּ“ אַ מעשה אַ חסדה...

און יודען האָבען זיך דאָס אָנגענומען דעם „גרי־נעם “שוואָגערס קריוודע, און מען האָט בעשולדיגט גערעדט, און טאַקע איבערגערעדט און נישט גע־קענט פערטראָגען דעם גבירס עוולה'ס, אַזוי האָבען זיך יודען אַריינגעהיצט האַרב ביז מיטאָגצייט, אויף די ליידיגע גרויסע וועראַנדעס און ערשט דאַן האָט מען זיך מיט טאָפּלען איפּמעט צערודערטע א לאָז געטון צום בית־מדרש צו וואו מען האָט טאַקע גע־האַט דעם זעלביגען גביר פעררופען צו אַ דין־תורה ;און היות ווי יודען זענען נייגיריג און יודען האָבען האָלד צוזאַמענקומענישען מיט אַסיפות, האָט זיך טאַקע דאָס גאַנצע שטעטעל פערקליבען אין שוהל אַריין, ס'זענען אָנגעקומען באַלעבאַטים מיט „מאָטאָקאַרס “און עמך צופיס נעבעך, אַגב האָט מען זיך אונטערוועגס גוטברודעריש אויסגעהאַלטען: די אויטאָ־אייגענטימער, האָבען אונטערגעלאָזען די כע געגענטע פוס־גייער, מען האָט זיך מיטגענומען און בעגלייט שטיקלעכווייז, און טאַקע פערדינט מצוות דערביי, און ס'איז געווען פריילעך־לעבעדיג, און פּאַראַיינס, אַזוי ווי צום בית־מדרש האָט זיך כמעט געהאַט דער גאַנצער יודישער קהל פערקליבען: די באַלעבאַטים, די פּני מיט די גבאים, מיט'ן „רעווי־רענצס“, מיט סתם יודען און צו אַ מנין האָט שוין דעמאָלט נישט אויסגעפעהלט, האָט מען טאַקע אין יענעם גליקליכען זונטאָג אויך אַ מנחה אַריינגעכאַפּט און אַ פּאָר אבלים האָבען אַזוי האַרציג און גלוּויביג קדיש געזאָגט און די מצווה איז געווען אַ דאָפּעל־טע, אַ דרייפאַכיגע ביי די פּשוטע, האַרציגע ליט־ווישע יודען ערגעץ־וואו אין מרחקים — אויף היי־מיש־געוואָרענער טרוקענער אַפריקאַ־ערד.

קליינע פערוואָרפענע דרום־אַפריקאַנער יודישע שטעטלעך.

אויף נייעס, אומבעקאַנטען באָדען האָבען זיי זיך צופעליג צעלייגט, מיט אַנדערע דרומדיגע הייסע טעג האָבען זיי זיך אָנגעוואָפּט, אָבער די עלטערע יודען ציהען נאָך אַלץ זייער גייסטיגע יניקה פון זייער אַמאָליגער אַלטער היים, און שטילע רנע'ס בעפרייטע פון אַרומיגען אויסערליכען לעבען שיטען זיי אויס פאַר זיך די אַלע דינים און מנהגים, פון זייער נאָהענטען עבר; און ס'גיסט זיך אַזאַ האַרציגקייט, אַזאַ יודישע וואַרעמקייט אין יענע טראַנסוואַלער קורצע בין־השמשות'ן.

---

*) ד. פראַם איז אַ יונגער יודישער דיכטער, שטאַמט פון דער ליטע און לעבט די לעצטע יאָהרען אין דרום־אַפריקע, אַ ספּעציעלער קאָמי־טעט האָט זיך געגרינדעט אַרויסצוגעבען זיינע געזאַ־מעלטע לידער און פּאָעמען פון דער אַלטער היים און פון דער הייסער אַפריקע.

**) דעם האָלענדישען דיאַלעקט פון די בורען אין דרום־אַפריקע.

קליינער פעליטאָן

די ראַדיאָ איז סכנה...

א צייטונגס־לעזער בין איך שוין אָהן ע־הרע פון כמה וכמה יאָהרען, נאָר לעצטענס בין איך אויך מיט מזל געוואָרען אַ ראַדיאָ־הערער. מ'מוז דאָך לעבען מיט דער מאָדע און הגם איך הער אָפט דורך ראַדיאָ אַזעלכע זאַכען, וואָס איך האָב שוין דאָס פיל מאָל געהערט, פונדעסטוועגען, אַז איך הער דאָס דורך ראַדיאָ, איז עס פאַר מיר אַ נייעס.

אָט, למשל, פאַראַכטאָגען שבת־צונאַכט האָט דער פּוילישער ראַדיאָ אונז מזכה געווען מיט אַ עכט־יודישע מתנה — יודישע זינגער האָבען געזע־בען פאַר'ן ראַדיאָ, יודישע נגונים און וועלענדיג מאַכען דעם קאָנצערט אַקטועל, עס זאָל זיין ווי אַ דבר בעתו, האָבען זיי געזונגען אַ שטיקעלע פון שבתותדיגען פּיוט וואָס מיר זאָגען דעם צווייטען טאָג יום־טוב אין תפילת שחרית.

פאַר אונז יודען. מנחה־דאַווענער, און פּיוט־זאָגער איז קיין נייעס נישט צו הערען אַזעלכע ווערטער, אָבער פאַר דער גוֹאישער וועלט, איז דאָס געוויס געווען אַ נייעס, אַ נייעס, וואָס זיי האָבען דאָס נאָך קיינמאָל נישט געהערט, איך וויל דאָ נישט רעדען פון די מעלאָדיע, ווי אַזוי דער זינגער האָט דאָס אַרויסגעבראַכט. דאָס איז אַ ענין פאַר מוזיק קריטיקער. איך רעד נאָר פון דעם אינ־האַלט, פון די ווערטער, וועלכע עס האָבען געהערט דורכן ראַדיאָ אַ וועלט מיט מענשען, בין שהם בן ברית ובין שאינו בן ברית. אָט הערט אויף טשע־קאַוועס די ווערטער אין דער יודישער איבערזע־צונג.

דער מענש וואָס איז געקנאָטען פון ליים און ערד, וואָס העלפט איהם צו וועלען און גלוסטען דאָס, וואָס ס'איז נישט זיינע, ווייל דאָס, וואָס ער האָט, איז דאָך אויך נישט זיינע, ער קאָן דאָך דאָס לייכט פערלירען און דעריבער איז אַ קנין, וואָס איז נישט זיינע, וואָס טויג איהם דאָס און דערפאַר וואָלט דאָך בעסער געווען פאַר'ן מענשען צו וויסען, אַז עס זאָל זיך איהם נישט וועלען און ער זאָל נישט גלוסטען צו אַזעלכע קנינים און ער זאָל זיך פרעהען מיט'ן גורל, וואָס ס'איז איהם געגעבען געוואָרען. — (קורץ מחומר)

אַז איך האָב אָבגעהערט דעם יודישען קאָנ־צערט מיט די דאָזיגע ווערטער האָב איך מיט אומ־געדולד געוואַרט אויף די מאָרגענדיגע צייטונגען, וואָס וועט די וועלט זאָגען אויף דעם און געוויס האָב איך מיר געטראַכט — וועט ווערען אַ גאַנצע איבערקעהרעניש ביי דער מענשהייט, געוויס וועט די וועלט מחויר למוטב זיין, אַ קליינינקייט, אַזעל־כע שעהנע האַרציגע ווערטער. אַלע וועלען אויף איין מאָל ווערען כולו זכאי, ווי ענטוישט בין איך אָבער געוואָרען צו מאָרגען פריה, ווען איך האָב גענומען לייענען די צייטונגען, דאָסזעלבע ווי פריער ווי נעכטען און אייער נעכטען, רציחות, גנבות און גזלות און סתם קליינע און גרויסע עולות אַלץ ווי געווען אָהן שום ענדערונג, אַפילו אין דער מילך, וואָס איך האָב געקויפט האָב איך דער־שמעקט דאָס זעלביגע צוגעגאָסענע וואַסער, די וועלט האָב איך מיר געטראַכט — געהט ווייטער, אַלץ פּראָגרעסירט, מיר האַלטען שוין אַפילו ביי ראַדיאָ און ווער ווייסט, וואָס מיר וועלען נאָך אַלץ דערלעבען, אָבער די טעגליכע צייטונגס־כראָניק, בנוגע אדם לחבירו, ווערט גאָרנישט אַנדערש. אַפילו נאָך אַזוי שעהנע ראַדיאָ־לעקציע, וואָס איז געזאָגט געוואָרען אַזוי קלאָר און דייטליך אַפילו אָהן די חברה ספרדית האָבען זיי איהר אָפּגעזונגען אַזוי אַז יעדער האָט געקאָנט פערשטעהן, און נאָך אַלעם דעם איז געבליבען אַלץ ווי ביים אַלטען. זאָג איך אייך, אַז ס'איז טאַקע אַנ'עק פון דער וועלט.. און זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, איך קאָן נישט גאַ־ראַנטירען פאַר זיך אַז סוף כל סוף וועל איך מוזען אויפהערען צו האַלטען פון ראַדיאָ... די ראַדיאָ איז אין סכנה...

שר של אש

מאַשיז = מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע
ווי אויך מצה=מעהל. אייער=פערפעל
און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם
מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בע־קאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער
איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע
ב. וויינבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
:־: טעלעפאָן 143-82 :־:

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל־טעאַטער

אַלעע 1־טער מאַי 2 (ניי רעמאָנטירט) — דירעקטאָר: דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילען פון דוד הערמאַן־טעאַטער
מיט'ן אַנטייל פון **יוסף קאַמען**
פּרעמיער פון דער ווילנער טרופּע

היינט, זונטאָג, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון 75 גר. ביז 2 זל. (ערשטע רייהע)
„דער טויבער“ (ברויט - מעהל) פון דוד בערגעלסאָן.

9 אָוונט „שווער צו זיין אַ יוד“
(דער בלוטיגער שפּאַס)
קאָמעדיע אין 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג פון שלום עליכם. בעטייליגט: יוסף קאַמען.

אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן. אדמינ. לייטער: א. גאַריעלאָוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָריי פון ה' ראַשגאָלד (פּיעטריקאָווער 38)
און אַ גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון טעאַטער.

(18

ר. אייזראַעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

— איך וויל צו דעם צוועק אויסנוצן טאַקע דאָס פריילין, וואָס געפינט זיך אין מאַריעטס ווי־לאַ אין רודאַ־פאַביאַניץ.

— ווי אַזוי וועסטו דאָס מאַכן?

— איך וועל מיטיילען נירענבערג'ן, אַז איך האָב אויסגעפונען דאָס מיידעל, וועלכעס ער זוכט און איבערגעבן איהר אַדרעס. נירענבערג וועט צו איהר געהען און פרובען אויספיהרען זיינער, וואָס ער האָט בנוגע איהר. מיר וועלען איהם היטען און דעמאָלט וועט ער שוין צו פיינפאַלען. יעדענפאַלס אידאַ קאָן איך דיר ערען, אַז ער וועט זיך שוין נישט אַרויס־[illegible] פון אונז.

— און סאָניע וועט וועלען ריזיקירען צו געהען צו איהם?

— איך האָב דאָך דיר שוין געזאָגט, אַז זי [illegible] טון, כדי איהר קינד צוריק צו געפינען, [illegible] מוז מיך טאַקע גלייך פערבעהמען מיט'ן [illegible]גען דעם דאָזיגען ענין, הגם איך גיב זיך [illegible]חשבון, אַז דאָס איז אַ שווערע אויפגאַבע.

אין דעם אויגענבליק האָט אימיצער אָנגע־קלינגען אין טעלעפאָן. דער דעטעקטיוו האָט אַ־ראָפּגענומען דאָס טרייבעל.

— דאָ רעדט דער פּריוואַטער דעטעקטיוו ער־ליי, ווער איז דאָרט.

— דאָ רעדט נירענבערג, העניק נירענבערג ווי האַלט עס מיט דעם ענין, וואָס איך האָב אייך איבערגעגעבען.

— זעהר גוט, הער נירענבערג, אויסגעצייכענט אַפילו, אָבער וואָס מאַכט איהר עפּעס אין געזונד, האָפענטליך גוט!

— יאָ, ס'געהט שוין בעסער. איך האַלט שוין ביים געזונט ווערען און דעריבער וואָלט איך גערן געוואָלט וויסען ווי ס'האַלט מיט אונזער ענין.

— איך זאָג אייך, הער נירענבערג, אַז מיר האָבען שוין אַלע פעדים אין דער האַנד. מיר וויסען שוין אַפילו, וואו זי געפינט זיך, אַהער איהר פערשטעהט דאָך, אַז איהר וועט זיך מוזען מטריח זיין צו מיר אַהער, כדי איך זאָל אייך אַלץ איבערגעבען

— אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען האָנאָראַר, הער ערליי, דאַרפט איהר גאָרנישט קיין מורא האָ־בען, איך הייס העניק נירענבערג, און מ'קען מיך זעהר גוט.

— ענטשולדיגט, הער נירענבערג, איך האָב נישט דאָס געמיינט, אָבער איהר ווייסט דאָך, דיס־קרעציע, אונזער פאַך פערלאַנגט דאָס, איך ווינש אייך אַ שנעלע בעסערונג און קומט נאָהער צו מיר.

דער דעטעקטיוו האָט אַוועקגעלייגט דאָס טעלע־פאָן־טרייבעל און אַרויסגעשטעלט אַ גרויסע צונג.

— אידאַ ער געהט אַליין דער העכט, מ'דאַרף איהם גאָרנישט פיהרען און נאַרען. מיר האָבען איהם.

קאַפּיטעל 7

די „טרופּע“ פאָהרט

אַדאָלף איז מיט די פאַלשע דאָקומענטען אַ־וועקגעפאָהרען קיין האַמבורג, כדי מיטצופאָהרען מיט דעם פערטיגען טראַנספּאָרט. אַדאָלף איז גע־ווען אויסגעפּוצט בגדי מלכות. ער איז געווען גלאַט ראַזירט און פערקעמט. אין אַ צילינדער־הוט אין לאַק־שיך, געשטעלט לאַנגזאַמע טריט און זיך גע־האַלטען ווי אַזוי אַ טעאַטער־דירעקטאָר דאַרף זיך פיהרען. ער האָט מיט קיין איינעם פון די 11 מייד־לעך וואָס זענען געווען אויפגעגעבען אַלס טענצע־רינס, זינגערינס, און קופּלעטיסטינס נישט געוואָלט רעדען קיין וואָרט, ער האָט אַלץ ערלעדיגט דורך זיין געהילף, וועלכען זיי האָבען גערופען „כאַרט“ הער דאָזיגער עלעגאַנטער און שעהנער יונגער־מאַן איז געווען אַ מייסטער אין זיין פאַך. ער האָט געוואוסט ווי אַזוי די אַלע מיידלעך איינצווייגער מיט צוזאָגעכצען, מיט הבטחות ווי אַזוי זיי צו דערצעהלען מעשהלעך פון טויזענד און איין נאַכט, וועגען די גליקען, וואָס וואַרטען אויף זיי אויף יע־נע זייט ים. ער, דער פערוואַלטער איז אויך נאָכט קומען יעדען פערלאַנג פון די איינזאַמע מיידלעך האָט זיי גאָרנישט געזשאַלעוועט און געהאַלטען זיי אַזוי לאַנג, ביז זיי זאַלען אַרויפקומען אויף דער שיף. הגם די 11 מיידלעך האָבען געהערט צו די פערשידענסטע נאַציעס פון פערשידענע לענדער איז עס ביי זיי געווען נאַטירליך, ווייל זיי האָבען זיך געהאַלטען פאַר אַרטיסטקעס, וועלכע זענען זיך צוזאַמענגעקומען אין דער פּאָרט־שטאָט כדי אַוועק־צופאָהרען קיין אַמעריקאַ אויף גאַסטראָלען.

כדי אַלץ זאָל זיין אין אָרדנונג האָט דער „כאַרט“ געמאַכט מיט דער טרופּע רעפּעטיציעס. מ'האָט אויסגעשטעלט אַ פּראָגראַם און יעדע פון די מיידלעך האָט געוויזען וואָס זי קען. 'האָט אַפילו געהאַט געקויפט קאָסטיומען און רעקוויזיטען און אַלץ צוזאַמען האָט געמאַכט דעם איינדרוק פון אַנ'אמת'ע טרופּע וואָס קלייבט זיך קיין אַמעריקאַ.

מיט אַדאָלפס אָנקומען האָט זיך דער טראַנס־פּאָרט געגרייט אַוועקצופאָהרען. „כאַרט“ האָט זיך בעראַטען מיט אַדאָלפ'ן ווי אַזוי דעם ענין צו ער־לעדיגען.

דער האָטעל - פּאָרטיער האָט דערלאַנגט אַ־דאָלפ'ן אַ דעפּעשע, ער האָט זי שנעל אויפגעריסען און איבערגעלייענט. זי האָט געהאַט פאָלגענדען אינהאַלט:

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג	מאי
24	זון-אויפגאנג 3.45
ח	זון-אונטערגאנג 7.29
סיון תרצ"א	

טייערער געווארען ברויט

45 גראשען א קילא ווייס-ברויט.—40 גראשען א קילא שווארץ-ברויט

(מ) מחמת דער ווענדונג פון בעקער-צעך צום וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, איז אויף נעכטען צו זאמענגערופען געווארען א זיצונג פון דער מעהל און ברויט-סעקציע ביי דער קאמיסיע פאר'ן פעסט-שטעלען די פרייזען אויף שפייז-ארטיקלען.

די דאזיגע זיצונג איז דרינגענד צונויפגערופען געווארען, ווייל אין דער שטאט האט זיך נעכטען געלאזט פיהלען א מאנגעל אין ברויט, צוליב דעם, וואס די בעקער האבען נישט געבאקט לויט דער געוועהנליכער נארמע.

די בעקער האבען אויף דער זיצונג געפאדערט, דער פרייז פון א קילא ברויט זאל זיין 52 גראשען, מאטיווירענדיג זייער פאדערונג דערמיט, וואס מעהל איז געשטיגען, און די אלטע זאפאסען זענען פול-שטענדיג אויסגעשעפט.

די קאמיסיע האט זיך ארויסגעזאגט מיט א כ'עהר-הייט שטימען פאר'ן העכערן דעם פרייז פון ברויט ביז 48 גראשען א קילא, פאר ראזשאנע ברויט—ביז 42 גר., זעמעל — ביז 1,05, ווייצען-מעהל,

55-פראצענטיגער — ביז 64 גר., און 65-פראצענ-טיגען — ביז 60 גראשען א קילא.

דער בעשלוס פון דער קאמיסיע איז נעכטען בעהאנדעלט געווארען אויף א זיצונג פון מאגיסט-ראט, און עס איז בעשלאסען געווארען נישט נאכ-צוקומען די פארגעשלאגענע פרייזען פון דער קא-מיסיע, און הויבען דעם מקח פון געוועהנליך, בו ויט בלויז ביז 45 גר. און פון ראזשאנע ברויט — ביז 40 גר. א קילא. אלע פרייזען פון די איבעריגע געבעקסען און מעהלען זענען געבליבען דיזעלבע. דער מאגיסטראט איז ארויס פון דער הנחה, אז עס זענען נישטא אזעלכע סיבות, וואס זאלען צווינ-גען נאכצוקומען די פאדערונגען פון די בעקער אין אזא ערך, ווי זיי פאדערען עס.

* * *

(א) לכתחילה האבען אייניגע קריסטליכע בעקערס (די יודישע האבען ממילא נישט געבאקט צוליב יום-טוב) נישט געוואלט אנהויבען באקען, פעררופענדיג זיך דערויף, אז די נייע-בעשטימטע מאגיסטראט-פרייזען לעזען נאך נישט די פראגע מיט דעם טייער-געווארענעם מעהל. אז די אדמי-ניסטראטיווע מאכט האט אבער איינגעארדענט לוסטראציע אין שטאט, ווער סע באקט, און ווער נישט — האט מען תיכף אנגעהויבען צו „קנעטען די ראשטשיבע", און נעכטען איז שוין ברויט געווען גענוג.

אגב האט אויך נעכטען א דעלעגאציע פון יודישען בעקער-צעך (די ה"ה שקלאזש און ראטענ-בערג) געמעלדען אין דער סטאראסטווע, אז תחת די געהעכערטע פרייזען אויף ברויט, וועלען כ' היינט ביינאכט אלע יודישע בעקערייען אנהויבען צו באקען.

אויב עס וועט זיך ארויסווייזען בכלל, אז עמי צער פון די בעקערס פיהרט א סאבאטאזש אין דער היגזיכט, וועט די לאדזשער סטאראסטווע אנווענדען די פארגעשריבענע רעפרעסיעס אין אזעלכע פאלען נישט אויסשליסענדיג ארעסט.

דאס פערמעגענס פון דער באנקראטירטער לאדזשער האנדעלס-באנק

(—) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די סינ-דיקען הויבען אן צו ארבייטען ארום באנקראט פון דער לאדזשער האנדעלס-באנק, ווערט פעסטגע-שטעלט, אז די באנק פערמאגט א בעדייטענדען פער-מעגען אויף צו דעקען די פרעטענזיעס פון די קרעדיטארען. דאס אומבעוועגליכע פערמעגען ווערט געשאצט אויף א סומע פון 8 מיליאן 162.842 זל.

די באנק פערמאגט בנינים אויף אל. קאשטשוש קי 15, אנדזשעיא 1 און אין ווארשא אויף קראקא-ווער פארשטאט 62, אי ראדאם אויף פילסודסקי 4, אין קיעלץ אויף קאלעיאווא 5 און פלעצער אין לאדז אויף מאניע און אויף כראבאווסקא.

א חוץ דעם, פערמאגט די באנק סחורות-סקלא-דעס און א באהן-צווייג אין קוזשמינקע.

די דערמאהנטע בנינים זענען בעשווערט מיט היפאטעק-קויציע אויף א סומע פון 65.000 פונט שטערלינג לטובת 6 ענגלישע בענק — קרעדיטארען פון דער האנדעלס-באנק.

בעשטימט סינדיקען פון דער באנקראטירטער לאדזשער האנדעלס-באנק

(—) אין האנדעלס-געריכט זענען פרייטאג בע-שטימט געווארען אלס צייטווייליג-סינדיקען די אד-וואקאטען סטעפאן ציגאנסקי, סטעפאן שטראמייער און עדוארד פיליפקאווסקי.

* * *

די פינאנץמאכט האט צוגעשיקט צו דער לאדזשער האנדעלס-באנק, א ציגאב-פאדערונג צו בע-צאהלען 3 מיליאן 700,000 זל. פאר הכנסה-שטייער פון די יאהרען 1925, 1926, 1927 און 1928 צוזאמען מיט שטראף פאר'ן פערלעגענעם שטייער.

פון האנדעלס-געריכט

צום צווייטען מאל ערקלעהרט באנקראט

אין יולי 1927 איז די פירמע „יעקב-אהרן גרינשפאן און קאמפ". (מאטייקא 9) געגאנגען באנקראט, און שוין אין דעצעמבער דעמזעלבען יאהר האט דאס געריכט בעשטעטיגט א רעגולאציע-אפמאך פון דער דאזיגער פירמע מיט איהרע בעלי-חובות.

דער אפמאך איז געווען: 40 פראצענט אין דריי יעהרליכע ראטעס.

האט די פירמע די ערשטע 2 ראטעס בע-צאהלט, און ביי דער דריטער ווידער געבליבען שטיין, און געבעטען מ'זאל איהר מאכען א „נאדזור" און פראלאנגירען סיי די ראטע, סיי די נייע חובות.

האבען זיך די קרעדיטארען איינגעעקשנט, און דאס געריכט האט סיי די פירמע, סיי פער-זענליך די בעזונדערע שותפים דערקלערט פאר באנקראט מיט'ן טערמין פון 5 פעברואר 1931 אן.

אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אדוו. הענריק לאנדוי, אלס ריכטער-קאמיסאר — האנ-דעלס-ריכטער עדווארד באביאצקי. אין בעצוג צו אלע באנקראטירטע איז אנגעווענדט געווארען פאליציי-אויפזיכט.

אנשטאט צו ליגען אין קימפעט

וועלען ביידע פרויען דארפען זיצען אין טורמע

(א) דאס לאדזשער קרייז-געריכט האט נעכטען גע'משפט צוויי פרויען פון קאלושעק: אייבע, די אקושערקע נאטאליא קאדינסקא פאר'ן דורכפיה-פיהרען איבער מאריא פיערזשגאלסקא די פערבא-טענע אפעראציע פון קאליע-מאכען א געבורט, און —די צווייטע, אט טאקע דיזעלבע פיערזשגא סקא פאר'ן ארייגלאזען זיך אין דעם שווינדעל. בסך-הכל האט זי די אקושערקע שיער נישט אריבער-טראנספארטירט אויף יענער וועלט: זי האט א־הר נישט מעהר און נישט-ווייניגער, ווי אדורכגעשטא-כען די געבורט-מוטער, אזוי אז מ'האט זי קוים אפגעראטעוועט אין א לאדזשער שפיטאל.

דאס געריכט האט פער'משפט די אקושערקע אויף א יאהר טורמע, צוועגטועל אויסבעסערונגס-הויז, און אויף פערבאטען 3 יאהר צו פראקטיצירען און די פיערזשגאלסקא האט בעקומען דעם פסק צו זיצען (נישט אין קימפעט...) אין טורמע 3 חדשים, אי"ה אין 3 יאהר ארום.

גרינער יום-טוב

צוליב דעם, וואס היינט און מארגען איז דער קריסטליכער גרינער יום-טוב, וועלען אלע רעגי-רונגס און שטאטישע אמטען ערשט זיין טעטיג פון דינסטאג אן.

די פאסט וועט מארגען זיין אפען פון 9 ביז 11 פריה.

מ'וועט אננעהמען פאקעטען

אין דער פאסט-אפטיילונג אויף זאכאדניא 65/63

(א) די פאסט-דירעקציע האט פעראָרדענט, אז פונ'ם 26 ד. ח. וועט דער פערטער פאסט-אמט אויף זאכאדניא 65/63 אננעהמען א גאנצען טאג (פון 8 פריה ביז 6 אין אווענד) אהן איבעררייס, אלערליי פאסט-פאקעטען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפ-טייקען: מ, קאספערקיעוויטש זגערזשער 54, י. סיטקיעוויטש קאפערניק-גאס 26, י. זונדעלעוויטש פעטריקאווער 25, וו. סאקאלעוויטש און וו. שאך פשעיאזד 19, מ. ליפיעץ פעטריקאווער 193, א. ריכטער און ב. לאגאדא 11 ליסטאפאד 86.

(2) מארגען ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: א. פעטאש פלאץ-קאשטשעלני 10, א. כארעמזא פאמארסקא 12, ע. מילער פעטריקאווער 46, מ. עפשטיין פעטריקאווער 225, ז. גארטשיצ-קי פשעיאזד 59 א. אנטאניעוויטש פאביאניצער 50.

געגאנגען ברעכען צווייגען

און זיך צובראכען ביידע הענד

(פ) דער ארבייטסלאזער עדווארד קראשעוו סקי האט געוואלט פערדינען א פאר גילדען אויף די חגאות, איז ער מיט נאך זיינע עטליכע קאלע-גען אוועק אין לאגעווניקער וואלד אנברעכען א ביסעל צווייגען צום פערקויפען אין מארק. ברע-כענדיג אזוי די צווייגען פון א הויכען בוים איז ער ארונטערגעפאלען אויף דער ערד, צובראכען זיך די הענד, און צושעדיגט דעם קערפער. פאגא-טאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

וויטערע אונטערהאנדלונגען וועגען א"י טאבאק פאר פוילען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט אין לאדז געווילט ברולאי פון א"י, דער בירגערמייסטער פון ראש-פנה און דער פארזיצער פון סינדיקאט פון די קאלאניסטען אין גליל העליון. אין א גע-שפרעך מיט אונזערען א מיטארבייטער האט ה' ברולאי צוו. אנד. דערצעהלט: אין ארץ-ישראל שטעלט זיך ביסלעכווייז איין אזא ארדנונג, אז יע-דער ראיאן האט זיין הויפט-ווירטשאפט מיט ספע-ציעלע ארטיקלען און קאנצענטרירט זיך אויף איהר פערפולקאמונג. אזוי איז אין „יהודה" די הויפט-פראדוקציע פון אראנזשען און ווינען (פתח תקוה ראשון לציון) אין גליל העליון — איז דער הויפט-פראדוקט — טאבאק. די קאלאניסטען-פלאנטאטארן האבען ארגאניזירט א סינדיקאט, וועלכער רעגו-לירט דעם מארק, דעם קוואנטום פון די פלאנצונ-גען, די סארטען וועלכע דארפען פערפלאנצט ווע-רען, די פרייזען א.א.וו. דער סינדיקאט, וועלכער איז געגרינדעט געווארען נאכ'ן שווערען קריזיס פון פאר 4 יאהרען האט בעהערשט די לאגע און רע-גולירענדיג דעם פערקויף זוכט ער נייע אפזאץ-מערק. פאראיארען האט די פוילישע רעגירונג געקויפט פארן טאבאק-מאנאפאל א סכום א"י-טאבאק און איז געבליבען פון דער קניה צופרידען. איצט ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען צווישען ה' ברולאי און דער פוילישער רעגירונג וועגען א ווייטערדיגער קניה. דער נארמאלער אפזאץ פון גרעסערע סכומים טאבאק וואלט געקענט שאפען פאר די קאלאניסטען אין גליל א מעגליכקייט צו בעשעפטיגען פרישע עטליכע הונדערט יודישע אר-בייטער ביי דעם זעלבען סכום באדען וואלטען די קאלאניסטען פיהרענדיג אנ'אינטענסיווע קולטור, געקענט בעשעפטיגען מעהר ארבייטער, און לייכ-טער זיך ארויסברענגען זייער פרנסה. אזוי דער-צעהלט, למשל, ה, ברולאי, אז פון 15—20 דונאם באדען אונטער טאבאק-פלאנטאציע קען זיך לייכט מפרנס זיין א קאלאניסטען-משפחה, בעשעפטיגענדיג דערביי 4—5 ארבייטער פון די דערבייאיגע אר-בייטער-קווארטאלען, וואס ווערען איצט ביסלעכווייז געשאפען ארום די אלע קאלאניעס.

ה' ברולאי איז א שטארקער אנהענגער פונ'ם פרינציפ „תוצרת הארץ לגולה". א"י קען איינגע-נומען ווערען און פערוואנדעלט ווערען אין א י ו ד י ש ע נישט דורך פאליטיק, נישט דורך חיל און נישט בכח ווי ס'מיינען פיל, נאר אויסשליסליך — דורך יודישער ארבייט. און די דאזיגע ארבייטס-מעגליכקייטען קענען לייכט שאפען די יודען פון דער גאנצער וועלט, אויב זיי וועלען געברויכען די א"י אויסארבייטונגען, די א"י פראדוקציע, ביי וועלכע די יודישע ארבייטער זענען בעשעפטיגט.

היינט און פאלגענדע טעג!
קלאנג-פילם-מייסטערווערק
פונ'ם קעניג פון די רעזשיסערן
Cecil B. De Mille
„דינאמיט"

דראמע פון שטארקע איינדריקען פון ליבע און עראטיזם. טראגישע פאסירונ-גען פון א יונגער מיליאנערקע. חופה מיט א פער'משפט'ען. קאמף וועגען מיליאנען

אין די הויפטראלען:
CONRAD NAGEL
JULJA FAY
KAY JOHNSON

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג
שבת, זונטאג און יום-טוב 2 בייטאג
פאפולערע פרייזען.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20
לייטונג: א. בעזמאן.

נור 2 פארשטעלונגען נור 2 פארשטעלונגען
היינט, זונטאג, דעם 24-טען, מארגען, מאנטאג, דעם 25-טען, 9 א זייגער אווענד

דירעקטאר און ארטיסט משה ליפמאן
פרעזענטירט פאר'ן לאדזשער עולם אייער ליבלינג די בעריהמטע שוישפילערין פון אמעריקא
עמיליע אדלער
וועלכע האט זיך נאר וואס אומגעקעהרט פון אמעריקא אין א גייעס—נאך נישט געשפילטען שלאגער, וועלכער גייט מיט א ריזען-ערפאלג אין 2 ניו-יארקער יודישע טעאטערן

איך וויל א קינד!...

אין 3 אקטען פון סעם בלום. הויפט-ראל „סאפיע"—עמיליע אדלער.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.
אימפרעסאריא פון עמיליע אדלער'ס גאסטשפילען ה' סאלאמאן קוסטין.

שוידערליכער מארד פון צוויי מענשען

דער מערדער איז ארעסטירט

(—) פרייטאג ביינאכט איז אויף וואולטשאנסקא 95 אויסגעפיהרט געווארען א שוידערליכער דאפעל-מארד איבער צוויי מענשען, וואס האט אויפגערודערט די גאנצע געגענד.

די פרטים פון בעסטיאלישען מארד, זיינען פאלגענדע:

אויף וואולטשאנסקא 95 וואוינט די אלמנה עמיליא פאדאלסקא, א בעאמטין פון פינאנץ-אמט אין לאדז. צוזאמען מיט דער אלמנה האט דארט געוואוינט איהר 24-יעהריגער זוהן עדווארד און איהר דינסט, די 45-יעהריגע אגנעשקא קאטשמארטשיק.

צוליב דעם, וואס די אלמנה קען נישט אויסהאלטען דאס הויז פון איהרע קארגע פערדינסטען אלס בעאמטין, פערנעהמט זי זיך אויך מיט צוגרייטען מיטאג פאר מעהרערע פערזאנען.

פרייטאג ארום האלב 4 ביינאכט, ווען פאדאלסקא איז אהיימגעקומען האט זי געטראפען די טיר פערשלאסען. אויף איהר קלאפען אין טיר, האט איהר קיינער נישט געענטפערט. דאס האט ביי איהר ארויסגערופען א געוויסע אונרוהיגקייט און זי האט אלארמירט די שכנים, וועלכע האבען אויפגעריסען די טיר און אריין אין דער וואוינונג.

ווען פאדאלסקא איז אריין אין ערשטען צימער, האט זיך פאר איהר אויגען פארגעשטעלט א שוידערליך בילד און זי איז געפאלען אין חלשות. ביי דער שוועל איז געלעגען מיט א צושפאלטענעם קאפ דער זוהן פון דער אלמנה, עדווארד פאדאלסקי, אהן סמנים פון לעבען, און אין א קאלוזשע בלוט, די פערהלש׳טע פרוי האט מען דערמינטערט און דער ארויסגערופענער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון דער׳הרג׳עטען עדווארד.

אין דער וואוינונג האט געהערשט אנ׳אומארדנונג און די פרוי פאדאלסקא האט געהייסען אויסזוכען איהר דינסט קאטשמארטשיק, וועלכע איז נישט געווען אין שטוב.

זוכענדיג אין דער וואוינונג האט מען געפונען אין בעט, פערדעקט מיט קישענעס, אויך מיט א צושפאלטענעם קאפ די דינסט קאטשמארטשיק, אויך שוין א טויטע.

באלד איז ארויסגערופען געווארען פאליציי און עס איז אוועק אנ׳אויספארשונג, פעסטצושטעלען די סיבות פון מארד און ווער עס איז דער בעסטיאלישער מערדער.

עס האבען גענומען קורסירען פערשידענע ווערסיעס איבער דעם שוידערליכען מארד פון די 2 מענשען. מען האט אויסגעפארשט די שכנים און פאמיליע און פרייטאג שפעט אין אוונט איז די אויספארשונגס - פאליציי געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דעם מארד האט אויסגעפיהרט א שוואגער פון דער דערמארדעטער דינסט קאטשמארטשיק, אנ׳עלעקטרא-מאנטער פון סילעוו, קאזשימיערזש קאטשמארעק.

קיין סילעוו זיינען ארויסגעשיקט געווארען געהיים-אגענטען און פאליציאנטען, וועלכע האבען בעלאגערט דאס הויז, נאכדעם ווי זיי האבען זיך דערוויסט, אז דער מערדער איז שוין געקומען צו זיך אהיים.

דער מערדער איז שוין געשלאפען, ווען פאליציי האט אנגעקלאפט אין טיר. מען האט איהם אויפגעוועקט, געהייסען אנטאן און מיטגעהן. דער מערדער האט ארויסגעוויזען קאלטקייט, גלייך ווי נישט איהם מיינט מען עס. פאליציי האט איהם אנגעטאן קייטעלעך אויף די הענד און אפגעפיהרט קיין לאדז אין אויספארשונגס-אמט.

שבת 5 א זייגער פארטאגס האבען שוין אין לאדזער אויספארשונגס-אמט געווארט העכערע פאליציי-בעאמטע און ווי נאר מען האט אריינגעבראכט דעם מערדער, איז מען צוגעטרעטען צו דער אויספארשונג.

אין אנהויב האט זיך דער מערדער נישט געוואלט מודה זיין, אז ער איז דאס דער מערדער. ער האט אפילו געפרובט אפלייקענען, אז ער איז אין קריטישען טאג געווען אין לאדז, נאר ווען מען האט איהם גענומען אונטער א קרייץ-פערהער, האט ער ענדליך ארויסגעזאגט:

— יא, איך בין זיך מודה, איך האב זיי דערמארדעט.

דערויף האט ער דערצעהלט פרטים פון זיין בעסטיאלישער טאט.

פרייטאג פריה איז ער געקומען קיין לאדז און איז אוועק צו זיין שוועגערין, קאטשמארטשיק, וועלכע האט געדינט ביי פאדאלסקא, דארט האט ער געטראפען זיין שוועגערין אליין. ער האט געמיינט, אז פאדאלסקא פערמאגט א סך געלד, האט ער געפאדערט פון זיין שוועגערין, זי זאל איהם העלפען בע׳גנב׳ענען די וואוינונג. די דינסט האט זיך קאטעגאריש אפגעזאגט דאס צו טון, און בעפוילען איהם צו פערלאזען די וואוינונג. איינזעהענדיג, אז מיט דער שוועגערין, וועט ער שוין גאר נישט מאכען, האט ער ארויסגעצויגען פון דער טאש א האק און דערמיט דערלאנגט דער שוועגערין עטליכע קלעפ איבערן קאפ, פון וואס זי איז געפאלען טויט אויפ׳ן ארט.

באכ׳ן ערשטען מארד, האט ער גענומען רעווידירען די וואוינונג. אין זעלבען מאמענט איז אנגעקומען עדווארד. מורא-האבענדיג, אז עדווארד וועט איהם אויסגעבען דער פאליציי, האט ער בעשלאסען איהם אפצורוימען. עס איז דאן ענטשטאנען א פערצווייפעלטער געשלעג צווישען ביידען און דער מערדער האט דא אויסגעפיהרט זיין צווייטען מארד און מיט דער זעלבער האק דערלאנגט עדווארד דען עטליכע העפטיגע קלעפ איבערן קאפ, פון וואס ער איז געפאלען טויט אויפ׳ן ארט.

דער מערדער האט ווייטער רוהיג גענומען ארומזוכען אין אלע ווינקעלעך פון דער וואוינונג, קיין געלד האט ער נישט געפונען, האט ער זיך בעגנוגענט מיט צונעהמען עטליכע מלבושים, א קאר פעלזשע, א זייגער און א פאר לאקירטע שיך.

אוועקגעהענדיג האט דער מערדער צוגעשלאסען די טיר און מיטגענומען מיט זיך דעם שליסעל. מיט׳ן באהענטסטען צוג, איז דער מערדער אוועקגעפאהרען קיין סילעוו.

יודען!

אפענע און פערבארגענע אסימילאטארען ווילען אונטער דעם מאנטעל פון „אומפארטייאישקייט" זיך ווידער אריינקריגען אין דער קהלה. גיט זיי אייער ווירדיגען ענטפער

12 12 אוז שטימט פאר דער ליסטע 12

אינטערווענץ פון האנדווערקער-קאמער אין פינאנץ-מיניסטעריום

(א) אין צוזאמענהאנג מיט די צונויפגעשטעלטע רשימות פון דער גרויסער צאהל בעוואלה׳טע ביים אפשאצען דעם אינדוסטריע-שטייער פאר האנדווערקער — נעהמט אונטער די לאדזער האנדווערקער צו דורכפיהרען אנ׳אינטערווענץ אין פינאנץ-מיניסטעריום. צו דעם צוועק פאהרט ארויס אין דער קומענדיגער וואך קיין ווארשא א דעלעגאציע אין די פערזאנען פון דעם פרעזעס שוואנקאווסקי, פיז׳ם ראטגעבער דיר. קאצענבאגען. די דעלעגאטען וועלען פארשטעלען פאר׳ן פינאנץ-מיניסטער די גוזמאות׳דיגע אפשאצונגען פון די האנדווערקער-אומזאצען אויפ׳ן שטח פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע, דעם איבערגעטריבענעם שטייער, און וועט זיך בעמיהען וועגען ארויסגעבען ענטשפרעכענדע פעראָרדנונגען צו רעדוצירען די שטייער-סכומים, וועניגסטענס, ביז צו די פאריאהריגע נארמען.

12 שטימט און אגיטירט פאר דער ליסטע
וועלכע קעמפט פאר די
נאציאנאלע, רעליגיעזע און עקאנאמישע אינטערעסען
פון דער יודישער בעפעלקערונג

פראלאנגאציע פון נחלאות-שטייער

(א) די לאדזער פינאנץ-קאמער האט איצט בעקומען א פעראָרדענונג פון פינאנץ-מיניסטעריום מכוח פונאנדערלייגען די ערשטע האלב-יאהריגע ראטע פון מלוכה-שטייער פאר נחלאות, דער צאהלונגס-טערמין פון וועלכען עס איז אויסגעפאלען אויפ׳ן 15. פעברואר ה. י. — אויף 2 ראטעס צו 25 פראצ. פון דער אלגעמיינער שטייער-סומע. דאס ערשטע פערטעל פונ׳ם שטייער דארף בעצאהלט ווערען ביז׳ן 15. פעברואר 1932 און די צווייטע — ביז׳ן 15. נאוועמבער ה. י., ה. ביז׳ן טערמין ווען סע פאלט אויס צו רעאליזירען די צווייטע האלב-יאהריגע ראטע פון דעמזעלבען שטייער. פאר דעם פראלאנגירען וועלען צוגערעכענט ווערען פראצענטער — 0,5 חודש׳לעך. דער טערמין פון דער צווייטער האלב-יאהריגע ראטע, וועלכער פאלט אין פרינציפ אויס דעם 15. נאוועמבער ה. י. וועט פעסטגעשטעלט ווערען אויפ׳ן קומענדיגען יאהר.

אלע האנדווערקער
שטימען און אגיטירען פאר די אמת׳ע האנדווערקער ליסטע 7

אומגליקס-פאל מיט אפאסט פוהרמאן

(א) אין הויף פון פאסט-אמט אויף פשעיאזד 38 האט דער פאסט פוהרמאן יוזעף שומינסקי בעקומען א קאפיע אין בויך פון איין פערד, און דער צווייטער האט איהם צוטרעטען דעם שארבען, אין א שווערען צושטאנד האט איהם פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א דרייסטע גנבה

אין לאקאל פון דער פירמע מענדיל וויינערט 11 ליסטאפאדא 96 האבען זיך ביינאכט אריינגעריסען גנבים, אויפגעבראכען די אייזערנע קאסע און צוגענומען א גרויסער סומע געלד און א בעדייטענדע צאהל דאלארובקעס. די וועקסלען אויף 23,000 זל. האבען די גנבים איבערגעלאזען אין קאסע.

ביז איצט האט מען נאך די דרייסטע גנבים נישט געכאפט, ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט זיינען די גנבים געקומען צו פאהרען אין אנ׳אויטא און האבען זעהר געשיקט אויסגעפיהרט דאס שטיקעל ארבייט.

היינט ווערט גאנץ לאדז זיין אין העלענאוו
פון 3 נאכמ. ביז 3 א זייגער פארטאג אויף דער גרויסער
פערוויילונג=מאנסטרע
איינטריט 1 זלאטי
קינדער און זעלנער-50 גר.
צוו. א.: באקסער=מעטש / מוזיק-האל / טענץ / 3 ארקעסטערס 2 דאנסינגס. פון 9 א זייגער אוו.
פי׳ס-פעסטיוואל
מיט׳ן אנטייל פון די הויפט-סטארס און רעזשיסערן פון פוילישען פילם.
ס׳פובליקום ווערט געפילמט. דער פילם ווערט דעמאנסטרירט אויף די לאדזער עקראנען.
3053

HEMOGEN KLAWE naśladują
jednak tylko oryginalny
z firmą KLAWE leczy
OSŁABIENIE, WYCIEŃCZENIE, NERWY.

ליסטע 12 קעמפט געגען ביוראקראטיזם, פראטעקציאנס-סיסטעם ביים בעשטייערן דעם עטאט און געגען בעשטייערען פון ארעמע האנדווערקער, קליינהענדלער און ארבייטענדע מאסען—
12 שטימט פאר ליסטע

צוליב נקמה דערשאסען א פאטער מיט זיין 9-יעהריג קינד

7-יעהריג-קינד האט אויסגעגעבען דעם מערדער

(—) אין דארף קאשטשעזשיני נעבען לאדז האט מען דאנערשטאג ביינאכט דערשאסען, אין זיין וואוינונג דעם ארטיגען איינוואוינער מיכאל שומעל מיט זיין 9-יעהריגען זוהן סטאש. ביידע זיינען געבליבען טויט. דער מערדער האט אויך געשאסען אויף שומיעלס פרוי, יוזעפא, נאר זי איז אפגעקומען צום גליק, בלויז מיט עטליכע שווערע וואונדען.

א דאנק די אנווייזונג פון דעם דערמארדעטענס 7-יעהריג קינד, האט מען ארעסטירט דעם מערדער, וועלכער האט זיך ארויסגעשטעלט, אלס יוזעף ביאלקאווסקי פון זעלבען דארף.

ביי דער אויספארשונג האט דער מערדער זיך מודה געווען אין בעסטיאלישען מארד און אלס סיבה האט ער אנגעגעבען נקמה צוליב דעם, וואס דער דערמארדעטער האט איהם בעזייטיגט פון דער אר בייט.

דעם מערדער האט מען איינגעזעצט אין דער תפיסה אויף קאפערניקא-גאס און איהם דראהט טויט-שטראף.

12 די אגודה׳שע תקיפים ווילען פערוואנדלען די קהלה אין א פינסטערען מיטעלאלטערליכען אינסטיטוט אין אנ׳אייגן פארטיי-קרעמעל
גיט זיי אייער ענטפער און שטימט פאר דער ליסטע 12

א מעשה מיט א פאלשען וועקסעל

מיט א בן-יקיר ר׳ חיל, און א געהאנגענעם פאטער

(א) האט זיך אזוי ארומשפאצירט אין לאדז א וועקסעלע אויף 80 זל. ביז ער איז, נישט פאר אלע וועקסלען געדאכט, פראטעסטירט געווארען, און אנגעשפארט צום פראקוראר... ווי קומט א לייטישער וועקסעל צום פראקוראר? ווי שטעהט ער זיך בישט?... לאזט זיך אויס, אז דער 29-יאהריגער חיל מאלינסקי האט איהם אייגענהענדיג אויסגעטראכט, אונטערגעשריבען עפעס א נאמען פון דער הפטורה, און זשירירט מיט א פאמיליע פון דער הגדה, און אזוי-ווי ער איז צום זמן נישט געצאהלט געווארען, האט דאס היגע קרייז-געריכט נעכטען אום שבועות צוגע׳משפט דעם פלינקען ר׳ חיל מאלינסקי פון פאביאניץ, קשעמינסקא 44, אויף 6 חדשים טורמע. איי, חיל האט פאר׳ן געריכט גע׳טענה׳ט, אז דעם וועקסעל האט ער בעקומען פון זיין פאטער, וועלכער איז בשעתו בעגאנגען זעלבסטמארד דורך הענגען זיך — נו, מ׳ נא, האט ער גע׳טענה׳ט....

שוין טעטיג PRYWATNE שוין טעטיג
Pogotowie Lekarskie
ZIELONA 6, tel. 123-33
tel. 123-33
tel. 123-33
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

SKŁADY TOWAROWE „WARRANT"
Sp. Akc. w Łodzi, PIOTRKOWSKA 56
נעהמען אן אויף דער זומער-צייט צו בעהאלטען הויז-זאכען, פעל-פאקט אין קופערס, קויבערס, קיסטען און באלען, מיט דער מעגליכקייט צו פערזיכערן געגען פייער און גנבה און די ספעציעל צו דעם צוועק איינגעארדענטע לאגערן.
3055

10

שטימט פאר דער ליסטע 10

10

דער יודישער אונפארטייאיש-ווירטשאפטליכער בלאק

צו די וואהלען אין ראט פון דער יוד. רעליגיעזער קהלה אין לאדז

צו די וועהלער!

עס דערנעהנטערט זיך דער 27 מאי, דער טאג פון די וואהלען אין דעם ראט פון דער יודישער רעליגיעזער קהלה אין לאדז. די יודישע געזעלשאפט דארף זיך אין דעם טאג בולט ארויסזאגען, וואס זי ערווארט פון איהרע קינפטיגע פארשטעהער, וואס פאר א קהלה זי וויל האבען, וואס פאר א פראגראם דארף די קהלה רעאליזירען.

וועהלער! אונזער בלאק שטעהט אויף א גאר אנדערען, ווי אלע איבריגע גרופירונגען שטאנדפונקט. אלע איבריגע גרופירונגען, וועלכע זענען צוגעטרעטען צו דער וואהל-אקציע זענען פאליטישע פארטייען, וועלכע ווילען אנווארפען דער רעליגיעזער קהלה זייערע פאליטישע פראגראמען. די טעטיגקייט פון דער קהלה דארף זיין אנבעלאנגט פון זייערע איינפלוסען און פון פארטיי-פראגראמען

אונזער בלאק איז ענטשטאנען אלס רעאקציע געגען אריינפיהרען דעם פארטייאישען עלעמענט אין דער קהלה.

אונזער בלאק איז ענטשטאנען, כדי צו שיצען די אינטערעסען פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג,

אויסשליסליך פונ'ם שטאנדפונקט פון גערעכטיגקייט און אביעקטיוויטעט.

ווייל די יודישע קהלה האט אנ'ענג אנגעצייכענטען טעטיגקייטס-געביט אלס רעליגיעזע זעלבסט-פערוואלטונג, האט זי צוזאמען מיט דער ספעציעלער רעליגיעז-קולטורעלער ארבייט, אויך אין צוזאמענהאנג דערמיט, א געוויסע בערעכטיגונג צוואנגמעסיג איינצומאהנען געוויסע אפצאהלען און שטייערן לטובת דער קהלה און אין דער ארבייט איז נישטא קיין ארט פאר'ן קלאסען-קאמף און פאר פארטייען, נישטא קיין ארט פאר די פארטיי-חשבונות.

צוליב דעם שטרעבט אונזער בלאק צו אנ'אפארטייאישער קהלה, וועלכע זאל ווירדיג פארשטעלען דער יודישער געזעלשאפט און ביים לעזען פערשידענע ענינים זיך רעכענען נאר מיט דער טובה פון דער יודישער בעפעלקערונג און פון דער מלוכה.

וועהלער! אין דעם דאזיגען טאג, דעם 27 מאי, שטעלט זיך אלע צו די וואהל-אורנעס, כדי צו שטימען פאר דער ליסטע 10 פון יודישען אונפארטייאישען ווירטשאפטליכען בלאק, וועלכער וועט פערטיידיגען אין דער קהלה די פרינציפען פון אפארטייאישקייט, גערעכטיגקייט און אביעקטיוויטעט.

דער יודישער אונפארטייאיש-ווירטשאפטליכער בלאק

לאדז, מאי 1931.

די קאנדידאטען פון בלאק צו די קהלה-וואהלען זענען:

1) יוליוש לעווענשטיין, ראטמאן פון דער האנדעלס- און אינדוסטרי-קאמער אין לאדז; וויצע-דירעקטאר פון קרעדיט-געזעלשאפט אין לאדז; וויצע-פרעזעס פון סוחרים-פעראיין אין לאדז.
2) סטאניסלאוו דאבראניצקי, אדוואקאט.
3) יעקב ליבראך, האנדעלס-ריכטער; ראטמאן פון האנדעלס- און אינדוסטריע קאמער אין לאדז.
4) סטאניסלאוו מארגוליעס, אינזשיניער, פערוואלטונגס-מיטגליד פון דער יודישער וואו לטעטיגקייטס געזעלשאפט; פערוואלטונגס-מיטגליד פון „ארט".
5) יעקב הערץ, האנדעלס-ריכטער, פערוואלטונגס מיטגליד פון סוחרים-פעראיין אין לאדז.
6) מאוריצי זאסס, האנדעלס-ריכטער.
7) עדוארד באביאצקי, האנדעלס-ריכטער; וויצע-פרעזעס פון דער האנדעלס- און אינדוסטרי-קאמער אין לאדז; פרעזעס פון לאנדעס-פערבאנד פון טעקסטיל-אינדוסטרי.
8) וולאדיסלאוו לעוויצקי, קאנדידאט פון עקאנאמישער וויסענשאפט; דירעקטאר פון קרעדיט-געזעלשאפט אין לאדז; פערוואלטונגס-מיטגליד פון הויז-בעזיצער-פעראיין אין לאדז.
9) אברהם ביבערגאל, פארזיצער פון פעראיין פון פאבריקאנטען פון טעקסטיל-אינדוסטריע.
10) דאניעל בעראוויטש, פערוו.-מיטגליד פון בקור חולים, און דראוויצקא, יוד. האנדווערקער-שולע און דאבראטשינאשטש.

שטימט און אגיטירט פאר דער ליסטע נומער 10

10

10

הכנות צו די לאדזער קהלה וואהלען

ביידע טעג שבועות האבען פערטרעטער פון ציוניסטישען וואהל-קאמיטעט גערעדט אין די פערשידענע שוהלען וועגען די אויפגאבען פון דער יודישער קהלה און אומעטום האט מען געקאנט בעמערקען א שטימונג לטובת דער ליסטע 12.

בעכטען איז אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פארגעקומען א וואהל-מיטינג ספעציעל פאר קליינהענדלער, טאג- און מארק-שטייער. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: מ. ח. רומקאווסקי, לאוויק א. יאעל און פערטרעטער פון די קליינהענדלער. צולעצט איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטימען פאר דער ליסטע 12.

הייגט, זונטאג, דעם 24. מאי ארדענט אין דער ציוניסטישער וואהל-קאמיטעט 4 גרויסע וואהל-מיטינגען: 1) 12 מיטאג אין לאקאל פון פישער-פעראיין (פאמארסקא 18); 2) 8.30 אוועגד אין זאל „איירעפעיסקי" (זגערזשער 17); 3) 8.30 אוועגד א אין לאקאל פון „גמילת-חסדים" („סיני") גלובנא 62; 4) 9 אוועגד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרודמיעסקא 29 (צעגעלניאנא 4

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ראטמאן ד"ר מ. הענדעס (ווארשא), סיים-דעפ. ד"ר ראזענבלאט, לאוויק א. יאעל, מ. ח. רומקאווסקי, משה לימאן, אינזש. י. זשעלינסקי, ש. ז. ראבינאוויטש, צ. ריינגארט א. אנד.

ביידע טעג שבועות האט מען אין דער שוהל „אהל יעקב" גערעדט מעניני דיומא. די רעדנער האבען אנגעוויזען אויף די אויפגאבען פון דער יודישער קהלה און גערופען צו אונטערשטיצען דעם ציוניסטישען וואהל-קאמיטעט (ליסטע 12).

* * *

בעכטען אוועגד איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון דער ארבייטענדער אינטעליגענץ, ווי לעהרער, דאקטוירים, דענטיסטען, מייסטער, אפטייקער און האנדעלס-אנגעשטעלטע. נאך אויספיהרליכע רעפעראטען איז בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר דער ליסטע 15.

* * *

בעכטען שבת, דעם 2-טען טאג שבועות האט דער פעראייניגטער האנדווערקער-בלאק איינגעארדענט 3 וואהל-מיטינגען, וועלכע זענען פארגעקומען 1) אין קינא-טעאטער „רעקארד", זשגאווסקא 2; 2) אין די האנדווערקער - באנק, פילסודסקיע 25; 3) אין האל אל. 1. מאי 2. אויף אלע מיטינגען זענען אנגענומען געווארען רעזאלוציעס צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 7.

ביידע טעג יום-טוב איז דער ערשטער קאנדידאט פון די ליסטע נומער 2 ר' גרשון וואלמאן ארויסגעטרעטען מיט אויפקלערונגען וועגען דער ליסטע נומער 2 אין פערשידענע בתי-תפילות און גאנץ בעזונדער אין די באלוטער שוהל, ווי אויך אין באלוטער בית-המדרש און איבעראל איז בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 2.

* *

דער פעראייניגטער בלאק פון קליינהענדלער און דעטאליסטען ארדענט איין הייגט, זונטאג, 4 וואהל-פערזאמלונגען: 10 א זייגער פריה, 3 א זייגער באכמ., 6 א זייגער אוועגד אין לאקאל פון די קליינהענדלער צענטראלע, פאמארסקא 15, און 8 א זייגער אוועגד אין לאקאל פון קליינהענדלער-פעראיין פון גייערס-ראיאן, פיעטריקאווער 294.

* * *

אין צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד קומט הייגט פאר א מיטינג פון דער ליסטע 7.

* * *

מיטוואך אוועגד איז אין זאל איירעפעיסקי פארגעקומען א וואהל-מיטינג פון דער ליסטע 24

בעכטען שבת איז פארגעקומען א מיטינג אין די ראדאגאשטשער שוהל, עס איז בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר דער ליסטע 24.

* * *

הייגט, זונטאג, 8.30 אוועגד קומט פאר אין ענגלישען זאל וואולטשאנסקא 5 א וואהל-מיטינג פון פא"י.

* * *

ביידע טעג שבועות האבען די פארשטעהער פון רעליגיעז-נאציאנאלען בלאק אין כמעט אלע שוהלען, בתי מדרשים און פריוואטע מנינים, ווי אויך אין דער ווילקער שוהל, וואהליבער שוהל, אין „באר מרים" גערעדט איבער די קהלה-וואהלען. ס'איז בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר'ן נומער 16.

* * *

הייגט 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר א וואהל-מיטינג פון די אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען אין ענגלישען זאל. ס'וועלען ארויסטרעטען די קאנדידאטען פון דער ליסטע 29.

* * *

א גאנצע וואך, האט זיך די וואהל-קאמיסיע פערנומען מיט אויסבעסערונגען די ליסטע פון פועלי-ציון נומער 5. דער פערטרויאונגס-מאן פון דער ליסטע, האט אייניגע מאל געמאכט אויסבעסערונגען צו דער ליסטע אויפ'ן פערלאנג פון דער וואהל-קאמיסיע, און ענדליך איז אויף דער לעצטער זיצונג פון דער וואהל-קאמיסיע איז די ליסטע גע'פסל'ט געווארען.

שבת האבען געזאלט פארקומען א רייהע מיטינגען איינגעארדענט פון יודישען ארבייטער וואהל-קאמיטעט פועלי-ציון. אין דער לעצטער מינוט, האט די מאכט די מיטינגען פערבאטען.

אמטליכעס

(א) דער לאנג-יעהריגער ריכטער פון היגען קרייז-געריכט, ה' יוליוש ארנאלד איז אריבערגעטראגען אויפ'ן זעלבען אמט אין ווארשאווער קרייז-געריכט.

די נייע פערוואלטונג פון פליישער-פעראיין

(—) די נייע פערוואלטונג פון פליישער-פעראיין, פיעטריקאווער 24 האט זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: לייב הארמאן — פרעזעס; בעריש גרינבערג און אנשעל צאלא — וויצע-פרעזעסן; מאיר ליבערמאן-קאסירער; הערש גליקליך — סעקרעטאר. פערוואלטונגס-מיטגלידער: יצחק דאפמאן, מאיר גערעכטיגער, חיים שלמה אורשטיין, שמשון אלטמאן, שמואל גליקליך, יוסף לאם.

רעוויזיאנס-קאמיסיע: חנה קאמינסקי, אברהם רושעצקי, קאנדידאטען: העניע גערשוניאק און יודעל פרידמאן.

ביי שטוהל-פערשטאפונג,

פערדייאונג - שמערצען, מאגען-ביינען, קאפשמערצ, נעמט פרי'המארגענס א גלאז נאטירליך ביטערוואסער

Franciszka Józefa

צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטייקעס

פון קינא „באיקא"

אין קינא-טעאטער „בייקא" ווערט איצט געשפילט דער גרויסער יום-טוב-פראגראם, דאס ..רעסטע בילד פון היי-יעהריגען סעזאן, אין וועלכער ער האט געשלאגען רעקארד פון אלע סענסאציאנעלע פילמען, א. נ. „געהיימניש פון לימוזינע".

אין דאזיגען פילם בעהמט אנטייל דער „..לט-בעריהמטער פילם-ארטיסט און גרויסער קאמיקער דער אונפערגלייכליכער הארי פעלל, וועלכער ער פאסציבירט אין דאזיגען פילם אלס אנגעשטעלטער אין אנ'אויטא-געשעפט, און איבערהויפט מ'ט זיין שפילען פערשאפט ער דעם בעזוכער גרויס פערגעניגען. אויסער פראגראם ווערט געגעבען דאס הערליכע בילד א. נ. „דער גורל". מיט דער מוזיקאלישער אילוסטראציע פיהרט אן דער לאדזער מוזיקער ה' מ. לידויקער.

פון דוד הערמאן טעאטער

הייגט, 4 בייטאג ווערט געשפילט די אינהאלטסרייכע דראמע „דער טויבער" (ברויט-מעהל) פון ד. בערגעלסאן. „דער טויבער", וועלכער האט ארויסגערופען אזא בעגייסטערונג ביים לאדזער טעאטער עולם ווערט געגעבען צו ביליגע פרייזען פון 75 גר. ביז 2 זל.

9 א זייגער אוועגד די שטארק אויסגענומענע קלאסישע קאמעדיע „שווער צו זיין א יוד".

די „ווילנער טרופע" (אנפ. מ. מזאה) בקרוב אין לאדז

ווי מ'איז אונז מודיע קומט די „ווילנער טרופע" קיין לאדז און וועט אנהויבען דעם 15. ה. י. צו שפילען אין שטאט-טעאטער.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 24 מאי 1931

10.00 גאטעסדינסט. 11.58 צייט-סיגנאל. 12.1. סימפאנישער פריהמארגען. 14.00 הפסקה. 15.20 מוזיק פון ווארשא. 15.40 פראגראם פאר קינדער. 16.10 „לאדזער פאסטקעסטעל". 16.30 גראמאפאן-מוזיק. 17.15 ידיעות פון ווארשא. 17.40 פאפולערער קאנצערט. 19.00 פערשידענעס. 19.25 פעליעטאן. 19.40 קאמוניקאטען. 20.30 אוועגד-קאנצערט. 22.00 פעליעטאן. 22.15 מוזיק. 22.35 קאמוניקאטען.

8 קליינהענדלער 8

שטימט נאר פאר קליינהענדלער

מעלדונג

צו די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס.

די ארטיגע וואהל-קאמיסיע צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס טיילט מיט, אז אין הסכם מיט'ן פאראגראף 6 פון וואהל-רעגולאמין וועלען די וועהלער-רשימות ארויסגעלייגט ווערען צו קאנטראלירען אין לאקאל פון דער וואהל-קאמיסיע, שרודמיעסקא 29 (צעגעלניאנא 4) הייגט, זונטאג, און מארגען מאנטאג, דעם 25. ה. ח. פון 6 ביז 10 אוועגד.

די וואהל-קאמיסיע.

3050

דער „פוילישער שטערן"

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט-קריג

(35

— בעלפאָרד, — האָט זיך מאַרטימאָר אָפּגערופען מיט אַן׳אָנגענעהמער הילכיגער שטימע — עס פרייט מיך זעהר צו בעקענען זיך מיט אייך פערזענליך.

האַרי האָט זיך פערבויגט און עפּעס אַרויסגעמורמעלט.

עס האָט ביי איהם פערפעהלט דרייסטקייט אַ דריק צו טון מארטימארס אויסגעשטרעקטע האַנד, און נישט בעמערקענדיג זי, האָט ער צוגערוקט דעם גאַסט אַ שטול.

— איך דאַנק אייך, — האָט מאַרטימאר אַ זיפץ געטון, אַרונטערלאָזענדיג זיך שווער אויפ׳ן שטול איך בין געגאַנגען מיט דער בלאָטע, און כאָטש דאָס וועטער איז אויסגעצייכנט... האָט איהר בעקומען מיין בריף?

— וואָסער בריף? — האָט האַרי פאָרזיכטיג אַ פרעג געטון.

— אין וועלכען איך האָב אייך געבעטען, איהר זאָלט מיר מיטטיילען וועגען אייער צוריקקעהר, כדי ימיר ז׳אָלען זיך ענדליך קענען צוזאַמענטרעפען.

דער מאַיאָר האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ.

— ביין, איך האָב נישט בעקומען... ווייזט אויס, אַז דער בריף איז פערלוירען געגאַנגען... חוץ מזה האָב איך זיך ערשט היינט אינדערפריה צוריקגעקעהרט.

— אויב אַזוי, איז עס מיר געלונגען, — האָט מאַרטימער פערקלעהרט — ביי אייך איז אַלץ אין אָרדנונג?

— אָ, יאָ! — האָט האַרי פלינק געענטפערט, נישט וויסענדיג, וועגען וואָס, אייגענטליך עס זאָגט זיך, — אַלץ איז אין אָרדנונג.

— איך קלייב זיך נישט צו מאַכען אייך אַ פאָרוואורף, הלמאי איהר האָט אין אַזאַ הייסער צייט גענומען אורלויב... צו מתים בעציה איך זיך אַליין מיט גרויס אַכטונג... ובפרט נאָך, ווען אין ענגלאַנד לייגט מען אויף דעם גרויס אַכטונג! נו, און איך מיט אייך וויל אויסקומען אויפ׳ן שענסטען און בעסטען אופן...

ער האָט אויפגעהויבען זיין האַנד אויף דער ברילען זיינע און אַ פרעג געטון:

— איז גאָרנישט געשעהן אין אייער אָפּוועזענהייט?

האַרי האָט שנעל אָנגענומען אַ בעשלוס: מען האָט געדאַרפט, וואָס-שנעלער אויפקלערען ס׳אַראַ כוונות דער מאַרטימער האָט.

— איך שטוים זיך נישט אָן וועגען וואָס איהר רעדט, — האָט ער שאַרף געענטפערט.

— גאָט מייגער! — האָט אויסגערופען דער גאַסט און אויפמערקזאַם אַרומגעקוקט זיך אין צימער:

— איז קיינער נישט געקומען? — האָט ער אַ פרעג געטון אויף דייטש?

האַרי האָט אַ ציה געטון מיט די פלייצעס:

— וואָס פערלאַנגט איהר פון מיר? און פאַר וואָס רעדט איהר אויף דייטש אין מיין הויז?

מאַרטימער האָט אויף איהם געקוקט מיט פערוואונדערונג:

— פיין, דאָס איז זעהר פיין! — האָט ער אַרויסגעבראָכט מיט אַ שמייכעל — איך האָב ליב אַז מ׳איז פאָרזיכטיג, מיין פריינד!... אָבער וואו זענען, כ׳בעט אייך אייערע אויגען?!

ער האָט אויפגעהויבען זיין האַנד אויף דער קליאַפּע פון זיין מאַרינאַרקע.

האַרי האָט נאָכגעפאָלגט זיין בעוועגונג און דערזעהען דאָרטען אין שפּיץ שטעקען אַ קליין שוואַרץ שפּילקע־קעפּעלע־

אינסטינקטיוו כמעט האָט ער געמאַכט דיזעלבע בעוועגונג, און האָט אָנגעטראָפען אויף פונקט אַזאַ שפּילקע־קעפּעלע ב ייזיך אין דער קליאַפּע.

דאַן האָט ער פערשטאַנען:

דאָס איז געווען דער צייכען פון דער שפּיאָנישער אָרגאַניזאַציע.

דער דאָזיגער סימן־מיטגלידערשאַפט איז געווען זעהר געשיקט צוגעטראַכט, און קיינעם וואָלט עס גאָרנישט איינגעפאַלען חוץ אָנפערטרויטע, אַז אַ קליין קוים מערקבאַ־ע שפּילקע׳לע אין לאַץ זאָל האָבען אַזאַ וויכטיגע בעדייטונג.

עס איז מעהר ווי זיכער, אַז נישט דער קאָמענדאַנט און נישט זיינע מענשען האָבען זי בעמערקט, בעזוכענדיג בעלפאָרד׳ן.

מ׳האָט געדאַרפט ביי דער ערשטער געלעגענהייט וועגען דעם מיטטיילען אין די געהעריגע איבערסטאַנצען.

מאַרטימער האָט זיך אָפּגעהוסט ווי וועלענדיג געבען צו פערשטיין האַרין אַז ער וואַרט אויף זיין ענטפער.

— ביין, קיינער איז נישט געווען אין מיין אָפּוועזענהייט...

— איצט, נאָך אייער צוריקקומען, — האָט מאַרטימער ערקלערט — וועט אונזער אַרבייט ווידער אויפלעבען. איך בין געקומען צו אייך, געגען די כללים, כדי פערזענליך נאָכצוקאָנטראָלירען דעם אויסגעצייכנטען איינדרוק, וואָס איך האָב בעקומען ווען וועגען אייך, נאָך אונזער קאָרעספּאָנדענץ... איך האָב עטליכע מאָל געהאַט די געלעגענהייט צו איבערצייגען זיך אין אייער בעשיידענהייט און שכל... אויב איהר וועט ווייטער פאָרזעצען די אַרבייט מיט דעמזעלבען ערפאָלג, טאָ גלויבט מיר, אַז איך וועל אייך ווי געהעריג אָפּדאַנקען! 3

ער האָט אַרונטערגענומען די ברילען און אָפּגעווישט מיט אַ באַז־טיכעל די גלעזער.

האַרי האָט פערחידושט אויפגעכאַפּט זיין בליק אַ קאַלטען, אַ דורכדרינגליכען און אַ האַרטען וואָס איז אַבסאָלוט נישט אייגען פאַר נישט קיין קורצזיכטיגע מענשען.

די דאָזיגע שמאָל־אַריינגעזעצטע אויגען האָבען זיך איהם אויסגעוויזען ,צו זיין בעקאַנט:

עמיצער האָט אויף איהם נישט לאַנג צוריק פונקט אויף אַזאַ אופן געקוקט...

— איהר זענט זעהר ליבענסווירדיג! — האָט האַרי אַרויסגעמורמעלט, זוכענדיג אַ וועג ווי צו ענדערען דאָס טעמאַ פון געשפרעך.

מאַרטימער האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, אַז ער מערקט נישט זיין כוונה און האָט פאָרטגעזעצט.

— לעת עתה זענען אונזערע ענינים גוט ערלעדיגט געוואָרען, אָבער אונז שטייט פאַר צו לעזען אַ וויכטיגע או ןפעראַנטוואָרטליכע אויפגאַבע... איך האָב בעשלאָסען צוזאַמענצורופען אין אַ זיכער אָרט אונזערע אַלע הויפּט־מיטאַרבייטער און איך האָב דערצו בעשטימט איינעם פון ידי נאָהענטסטע טעג... קאָן איך אויף אייך רעכנען, בעלפאָרד?

— זעלבסטפערשטענדליך! — האָט האַרי געענטפערט — צי קאָן איך אָבער וויסען, וואו איהר רעכנעט אונז צוזאַמענצורופען?

מאַרטימער האָט אויף איהם אַ קוק געטון און טרוקען געענטפערט:

— איהר וועט עס וויסען צו דער בעשטימטער צייט.

נאָך אַ קורצען שוויגען האָט ער צוגעגעבען:

—קאָן איך רעדען עטליכע ווערטער מיט נוגע על־דין פאַר׳ן אַוועקגיין פונדאַנען?

(פאָרטזעצונג קומט).

קינא-טעאַטער BAJKA
רוג בושעזשינער, פראַנטשישקאַנער 31
צופאָהר מיט די טראַמוואיען 1, 6 און 14.
פערשטאַרקטער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער ליטונג פון ה׳ לידאַוער.
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטיאירט.

היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער יום-טוב-פראָגראַם!
דער לאַנג-ערוואַרטעטער
Harry Peel
אין דעם מעכטיגען מייסטערווערק א. ג.
„געהיימנ׳יש פון דער לימוזינע"
אויסער׳ן פראָגראַם: „דער גורל" (PRZEZNACZENIE)

קינא ERA
פריהער פלאַרא
זאַווישא 22 (באַלוט)
אָנהויב 5 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב 1 בייטאָג
פערשטאַרקטער סימפאָנ. אָרקעסטער
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט

אויף אַלגעמיינעם פערלאַנג פון ג׳ פובליקום נאָך היינט און מאָרגען
„טראַגעדיע פון געליבטע"
LIANA HAID, GUSTAW FROELICH I H. SCHLETTOW
ריהרענדער טראַגעדיע פון יונגע פערליבטע. אין די הויפּטראָלען
2) „הבד׳ה" ריהרענדע דראַמע פון צאַרישען רוסלאַנד.

דאַנקזאָגונג
די פערוואַלטונג פון הילפס-פעראיין
משמרת החולים
דאַנקט זעהר די אַלע אַנטיילנעמער אין בלימעל-אַבצייכנונג וואָס איז פאָרגעקומען לטובת דער אויבענדערמאַנטער אינסטיטוציע איבערהויפּט דריקען מיר אויס דעם הארציגסטען דאַנק דער געעהרטער פריילין מאַריליאַ ראַהרמאַן פאַר׳ן אָרגאַניזירען און אדורכפיהרען די אָפּצייכנונג.
מיט אַכטונג די פערוואַלטונג
8002

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

אַ בשורה טובה
פאַר עלטערען, וואָס זייערע קינדער לערנען אין פאָלקסשולען!
די לייטונג פון בעיואַוסטען אָרטאָדאָקסישען נאַכמיטאָג-חדר פאַר קינדער, וואָס לערנען אין פאָלקסשולען, מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר פולשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פערפולקאָמט אויף אַלע געביטען פון לימודי קודש. ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים מיט ספּעציאַליסטען עברי, חומש, רש״י תנ״ך משניות גמרא אַ פערגרעסערטער קורס פאַר העברעאיש (רעדען און שרייבען). אויך יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען. צוליב׳ן קריזיס הנחה,פרייזען.
פלאַץ וואָלנאַשטשי (נייע שטאָט) 6
קווער אָפיצינע. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 2—7 אָוונד.

אָרדן
יעדען קוואַנטום
צו ביליגע פרייזען
ליפערט
Południowa 22
טעל. 191-26 און 190-48

ENGLISH
פאַר אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט אַ פעהיגער פעדאַגאָג. — אָפּערטען אין אַדמיניסטר. פאַר "Mir„

אָב׳אַרט צו שלאָפען
פאַר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אָפּצוגעבען.
צו ערפאַהרען
14 פאָמאַרסקאַ 14
אינה ויף, 2. שט„ לאַסקי.

אין שטאָט
אָדער אויף ערהאָלונג
וועט אייך
דער פאָטאָגראַפישער
אַפּאַראַט

פערזיכערן אַ מאַקסימום פערגעניגען!
פערגעסט נישט, אַז אַפילו מיט די ביליגסטע מאָדעלען קען מען דערגרייכען אויסגעצייכנטע רעזולטאַטען.
אַ גרויסען אויסוואַהל עמפּפעהלט
J. MORGENSTERN
Piotrkowska 40, tel. 120-63

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויטקראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרט.
נעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

BEZPŁATNIE
OPVS
OSĄDŹ PAN WAŻNIE SAM!
PRZYJMUJEMY DO PRANIA
poraz pierwszy każdy nabyty kołnierzyk naszego wyrobu
ZUPEŁNIE BEZPŁATNIE
Dajemy więc Panu najlepszy na rynku kołnierzyk po możliwie najtańszej cenie.
Najwykwintniejsze magazyny sprzedają nasze kołnierzyki i przyjmują je do prania.
FABRYKA BIELIZNY „OPVS" S.A. w WARSZAWIE
w ŁODZI
MAGAZYN JAROSŁAWSKI
19 PIOTRKOWSKA 19.

פענסיאָנאַט „עלבינגער" לאַסק
דער בעוואוסטער ערשטקלאַסיגער פענסיאָנאַט „עלבינגער" וועלכער איז אָפען אַ גאַנץ יאָהר, מאַכט בעקאַנט, אַז עס איז שוין פערהאַן געסט אויפ׳ן זומער-סעזאָן. ס׳איז נאָך געבליבען צו פערדינגען אַ קליינע צאָהל צימערן מיט מיטאָגען. די צימערן זענען איינגעאָרדענט געוואָרען מיט בעזונדערע איינגענג. בעמערקונג: אויפ׳ן הייייאָהריגען זומער-סעזאָן ווערט איינגעאָרדענט עלעקטריש בעלייכטונג ווי אויך טעלעפאָן, צוגענגליכע פרייזען. אינפאָרמאַציעס אין לאָדז ביי ה׳ מ. צעדערבוים, ווסכאָדניאַ 55, טעל. 11024, איז ביי ה׳ עפּשטיין, קאַמיענגאַ 1

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
גרויסער יום-טוב-פראגראם!!!

„בייזוויליגע לאווינע"

גרויסע לעבענס-דראמע, וואס אילוסטרירט די שוואכקייט פון א מאנספערשוין צו א ראפינירטער פרוי.
אין די הויפט-ראלען:

MARY KID i MICHAŁ VARKONYI

נעכסטער פראגראם:
„די בעקאנטע פון שלאף-וואגאן"

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 בייטאג .·. דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

וויכטיג פאר די ה"ה קויפערס!!!

צו דעם בעפארשטעהענדען יום-טוב עמפפעהל איך א רייכען אויסוואהל פון אלערליי
קעלנישע בלומען-וואסערן, ראזיר - זייף
ווי אויך **פלאטין** און **שטאל-ארטיקלען**
צו פאבריקס-פרייזען

● פערפומעריע ●

I. Drukier, זאוואדזקא 5
טעלעפ. 92 175

בעקאנטמאכונג.

זונטאג, דעם 31-טען מאי ד. י., 12 א זייגער מיטאג צום ערשטען טערמין, ביי א נישט גענוגענדע צאהל מיטגלידער קומט די פערזאמלונג פאר זונטאג דעם 7-טען יוני 5 א זייגער נאכמיטאג גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער אין אייגענעם לאקאל, פאלודניאווא 19

די יעהרליכע אלגעמיינע

פערזאמלונג

פון די מיטגלידער — פון פעראיין **„לינת-החולים"**

טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג דורך דעם וויצע-פרעזעס;
2) בעעהרען דאס אנדענקען פון די פערשטארבענע מיטגלידער;
3) וואהל פון א פארזיצענדען;
4) פארלעזען דעם בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע;
5) בעריכט פאר דעם יאהר 1930;
6) בודזשעט „ „ „ 1931;
7) אנטרעגע פון דער פערוואלטונג;
8) „ „ די מיטגלידער;
9) וואהל פון א פרעזעס, 6 מיטגלידער אין דער פערוואלטונג, 2 קאנדידאטען, 1 אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע.

די פערוואלטונג.

די תנהלה פון די 7-קלאסיגע שולען **קאצענעלזאן-נחומאב** איז מודיע דאס פון נייעם שול-יאהר אן, ד.ה. פון 1/9 1931 (י"ט אלול) ווערען די שולען רעארגאניזירט.

7-קלאסיגע שולע אויף דער נאד-לודקא 8. טעלעפאן 177-01 (צווישען נאחאמיעסקא און זסכארניא) ווירד געגרינדעט אויף א
מ ע נ ע ר - ש ו ל ע
און נעמט אן אין אלע קלאסען (ארז.) נור אינגלעך פון 5½ ביז 15 יאהר

פאר די אינגלעך פון ארטאדאקסישע עלטערן עגזיסטירט
א רעליגיעזער-חדר
וואו ס'ווירד געלערנט דורך די בעסטע מלמדים גריגדליך
חומש, רש"י, פסוק, גמרא ותוספות
אין חדר ווערען אנגענומען אינגלעך פון 4 ביז 15 יאהר.

אין די פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) און אין ערשטען אדזשעל קענען אויך אויפג. ווערען מיידלעך פון 3—7 יאהר

7-קלאסיגע שולע אויף דער פאמארסקא 20. טעלעפאן 183-40
ס'ווערען אין דעם פארגרעסערטען לאקאל געעפענט די קלאסען IV. III. II. I. C. B. A. (ארדינארע 1 ביזן VII)
פיר **קנאבען** און **מעדכען**
אין שול צוואנג-עלטער פון 7—15 יאהר

א ספעציעלער פארבערייטונגס-קלאס פיר ענטוויקעלטע קינדער פון 5½ ביז 7 יאהר

ביי דער שולע ענג. א מוסטערהאפטע **פרעבעל-שולע** (שפיל-שולע) פיר קינדער אהן אונטערשייד פון ענטוויקלונג פון 3½ ביז 7 יאהר
די פרעבעל-שולע ווירד געפיהרט אין דער פוילישער אונטעררריכטס-שפראך לויטן סיסטעם פון פרעפעם, מאנטעסאָרי מיט מוזיק און ריטמיק.

פיר פיזיש שוואכע קינדער ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע עגזיסטירט א נאכמיטאג-שולע ביז 50% בילינער. נאכמיטאג פרעבעל-שולע.

וויכטיגע בעמערקונג!
1) די 7-קלאסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער גאס נאר-לודקא 8 (ביי נאחאמיעסקא) איז די בעקוועמסטע אנשטאלט פיר די עלטערן, וועלכע בלאנדזשען צווישען צוויי וועלטען און זוכען צו פאריייניגען די מאדערנע וועלטליכע בילדונג און ערציהונג מיט'ן אידישן רעליגיעזען חדר ד.ה. למודי קודש מיט למודי חול.
2) אין הסכם מיט דער פערארדנונג פון דער מאכט, מוזען קינדער פון 7 ביז 15 יאהר, וועלכע חילען יוצא זיין דעם שול-צוואנג אהנגעשריבען ווערען אין משך פון דעם חודש אין די קאנצעלאריע פון אונזערע שולען:
א) אין דער קאעדוקציאנס-שולע (פאר אינגלעך און מיידלעך) אויף פאמארסקא 20 (5—7 נאכמיטאג). ב) ארער אין דער מענער-שולע (נור פיר אינגלעך) אויף נאר-לודקא 8 (פון 11 2 פארמיטאג).

האלא, לעטניקעס!

לאזט נישט אייער פערמעגען אויף הפקר!
ווילט איהר האבען א רוהיגע זומער-וואוינונג, מיזט איהר זאפארט, איידער אייער פאמיליע פאהרט ארויס אויף דער נאטור, פאר מינימאלע קאסטען פערזיכערען אייער היים געגען גנבה און שרפה.
אינפארמאציעס ווערען ערטיילט אומזיסט
אין ביורא בוזין, לאדז, אגראדאווא 3 טעלעפאן 191-48 און ביי שלעזינגער, לאדז שרודמיעסקא 47 (פריהער נאווא-צעגעלניאנא 17, טעלעפאן 211-22. 2788

לאזט נישט הפקר אייער פערמעגען

בעפאר איהר פעררייזט אויף זומער-וואוינונגען, קלינגט אן טעלעפאן **175-88**, וועט מען אייך פערזיכערן אייערע וואוינונגען, פאבריקען און געשעפטען פון פייער און גנבות צו זעהר צוגענגליכע בעדינגונגען.
אינספעקטאר פון גרן-און קאפיטאל-אסעקורענץ
ה. פאנסקער, קאמיעננא 9.
טעלעפאן 175-88.

טוך-און קארט-לאגער
Sz. MAROKO
לאדז, נאוואמיעסקא 2,
פראנט, 1-טער שטאק, טעל. 159-48
עמפפעהלט צום פריהלינג- און זומער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען-און הערען-שטאפען.

יעדער איינציגער האט זיך איבערציינגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר ש. אייגער, ד"ר י. בוים, ד"ר רייטלער-סוריאנסקא ד"ר וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד דר. י. פאלאקאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַיש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 32-141
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Doktór KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר ווענער שע, הויט- און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אוועגד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פעטריקאווער 62"

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
4 צעגעלניאנא 4
פריהער צעגעלניאנא 36) טעל. 90-216,
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארר אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 — 2 נאכמ. און פון 5— 9 אוועג
פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-צימער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויזערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער הינקעל-בראך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, אדער ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע תפל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר

דאקטאר בראכורטאווינג בעזאטיגען זיכער דעם שוואכען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייז ארטפעטען און שפארעטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע אמגלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גראסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נוויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה, ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר אויסהיילטען מיר די זעהר שווערע ברוך-ווונדער אכ'ער 25 יאהר האב איך געליטען פון שמערצליכע ווייטאג-עטאפען און חאלם, א דאנקדעם גרויסען ספעציאליסט בין איך פריי פון לייַדען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.

Tema Rozenblum.

פערלוירען געגאנגען

איך האב פערלוירען א פאס מיט דעם וואוינקארטע בוכעל אויף דעם נאמען יחיאל לעווקאוויטש. זלאטשעוו. ווי אויך פאלגענדע וועקסלען. 1) 300 זל. 6|1 אויסשטעלער מארדכי לואל. היידעלין זשיראנט אייזיק קאזשוך. 2) 300 זל. 6|1 צאלבאר זלאטשעוו, אויסשטעלער לוטעטאוויסקי, 3) 86 זל. אויסשטעלער שמעון רושעוויטש, צאלבאר וויעלון. 6|1 זשירא י. לויטצווסקי, אויך 2 פראטעסטען 1) ח. מאלעך, אויסשטעלער. 96 זל. צאלבאר זלאטשעוו 5|16 זשירא י. לויטעווסקי. 2) יאן מיכאלסקי. אויסשטעלער 170 זל. צאלבאר זלאטשעוו 5|5 1 זשירא פאיוולאוויטש, 2) אייזיק קאשוך. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען גוטע בעלוינונג אבצוגעבען ביי בעריש זילבערשטיין, ווסכאדניא 6, 2 שט. אפיצינע. די וועקסלען ווערן ערקלערט פאר אונגילטיג.

געלעגענהייטליך
צו פערקויפען פרייזוויר-דיג אן אבערלאק זיננערס אין גוטען צושטאנד צו ערפאהרען ביי
מ. אבראמטשיק
שקאלנא 19, פארטער.

הויזען
ספארט גלייכע גיב איך צו נייהען ווענדען זיך נאר מאגאזין - שניידערס ביי שאפיר
גלובנא 50 וו. 16.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעמט אן פון 8 - 10 פריה, און פון 6 ביז 8.30 אוו. זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska 8
פון 1230 ביז 130 נאכמ.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוועגד.

א טייל הויז
פון צוויי צימערן און קיך פון זאפארט איבערציגעבען און אויך רעיענטאל אבצושרייבען אין דער געגענד פון נאחאמיעסקא פולנאצנע צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע

אויף
פאסטענס-מאשינען
ווערט געזוכט ארבייט אויף לוין 18 און 14 טיילונג בזעזאווא 18 זעניצקי צו טרעפען פון 12—2 נאכמ.

השבת אבדה
ס'זענען פערלוירען געווארען מיטוואך דעם 20-טען מאי ד. י. איינגע דרייסיג וועקסלען אויף דער סומע אונגעפעהר 3 טויזענד זלאטעס, אלע פון דער פויזנער געגענד. אלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבענען געגען גרויסער בעלוינונג צו א. גארפינקעל לאדז, פשענדזעלניאנא 42.

געלעגענהייטליך
צו בעקימען ראווערען נור פון ערשטקלאסיגער קוואליטעט אויף לאנג-טערמיניגע וועכענטליכע און מאנאטליכע אויסצאהלונגען.
Dom Handlowy
„Wojpol"
Narutowicza 38
tel. 181-38.

Dr. med.
M. Rosenthal
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.
11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)
telefon 223-34 טעלעפ.
נעהמט אן פון 4 ביז 6 אוונד און אין לעטשניצע „פאטאק" לימאנאווסקיעגא 1 (אלעקסאנדרער) פון 1—2 נאכמיטאג.

וויכטיגע
יונגעלייט
מיט גוטע איינגעפירטע געשעפטען קענען זיך מעלדען צום בעוואוסטען און מאדערנעם שדכן
אינאוולאצקי
קאנסטאנטינער (11 ליסטאפאד 68) רעכטע אפיצינע פארטער.

Dr. med.
N. ROZEN
צאהן-כירורג
קראנקהייטען פון ציינער, דיאגנאסטיק, גיטען א.א.וו. ציינער-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדזשעיא 7, טעל. 57-216.
עמפפאנגס-שעהן, פון 3—7 נאכמ.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.